

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA MILER

**Skladenjskostilistična analiza kolumn
Vesne Vuk Godina**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA MILER

**Skladenjskostilistična analiza kolumn
Vesne Vuk Godina**

Diplomsko delo

Mentorica: red. prof. dr. Simona Kranjc

Dvopredmetni študijski program:
Slovenistika in Splošno jezikoslovje

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Prisrčna hvala red. prof. dr. Simoni Kranjc za mentorstvo, potrpežljivost, razumevanje in napotke pri nastajanju diplomskega dela.

IZVLEČEK

Diplomska naloga predstavlja skladenjskostilistično analizo dvajsetih kolumn Vesne Vuk Godina. Za avtorico je značilna raba kratkih stavčnih struktur z močno ekspresivno komponento, predvsem enodelnih neglagolskih stavkov in eliptičnih tvorb, v besedilu uporabljenih po načelu paralelizma. Njihovo dinamičnost prekinja s skladenjsko zapletenejšimi večstavčnimi povedmi. Bistvena prvina njenega sloga so razbite stavčne strukture. Naslovi pritegnejo pozornost, ker so pogosto interpunkcijski, besedilni nastopi pa jo obdržijo, ker kolumnistka svoje prevladujoče tezne nastope uspešno izpelje. Publicizmi v njenih kolumnah so t. i. citatna sklicevalnost (pri čemer se podatek o viru lahko nahaja na različnih mestih v povedi), navezovalna sklicevalnost in sklicevalni avtomatizmi, izraženi besedno (z besedo *menda*) ali morfemsko (*naj bi + deležnik -l*). Stilistična sredstva aktualizacije so številni tropi in retorične figure.

Ključne besede: stil, jezikovna stilistika, kolumna, skladenjskostilistična analiza

ABSTRACT

The diploma thesis presents a stylistic analysis of syntax in twenty columns by Vesna Vuk Godina. Characteristics of her writing style are variously structured short sentences that convey a strong expressive meaning, particularly the sentences with only a noun phrase and ellipses, often used in parallel structures in the text. The subsequent dynamism is disrupted by more complex sentences, composed of coordinate and subordinate clauses. The essential elements of her writing style are broken structures. Headlines attract attention because they often include punctuation marks and the first sentence of the text retains it due to the columnist completing her work successfully. Typical journalistic phrases and forms, used in columns, are different sorts of referentiality, for instance quotational (where information about the source may be located at different places in a sentence), and reference automatism, expressed in words (the word *supposedly*) or morphemic (*should be + participle -l*). Stylistic means of modernisation are numerous tropes and rhetorical figures.

Key words: style, linguistic stylistics, column, stylistic analysis of syntax

KAZALO

1	UVOD.....	1
2	TEORETIČNO OGRODJE.....	3
2.1	Jezikovni stil in stilistika.....	3
2.2	Tipi stavčnih struktur.....	10
2.2.1	Določila v sodobnem knjižnem jeziku.....	11
2.2.2	Stavčne strukture.....	15
2.2.2.1	Enodelne neglagolske stavčne strukture.....	15
2.2.2.2	Enodelne glagolske stavčne strukture.....	15
2.2.2.3	Dvodelne stavčne strukture.....	16
2.2.3	Stavki z okrnjeno zgradbo.....	19
2.3	Stilna analiza in osnove besediloslovja.....	20
2.4	Funkcijskozvrstna predstavitev.....	25
2.5	Publicistična besedila in poročevalski stil.....	26
2.5.1	Časopisni naslovi.....	28
2.5.2	Besedilni nastop.....	30
2.6	Kolumna in Vesna Vuk Godina.....	30
3	PRAKTIČNI DEL.....	32
3.1	Skladenjskostilistična obravnava kolumn.....	32
3.2	Skladenjskostilistična analiza izbrane kolumne.....	51
4	SKLEP.....	59
5	POVZETEK.....	61
6	LITERATURA IN VIRI.....	62
6.1	Osnovna literatura.....	62
6.2	Viri.....	63
7	SEZNAM PRILOG.....	66
7.1	Priloga 1.....	66

7.2	Priloga 2	67
-----	-----------------	----

Kazalo tabel

Tabela 1: Enodelne neglagolske stavčne strukture	37
Tabela 2: Enodelne glagolske stavčne strukture	37
Tabela 3: Stavki z okrnjeno zgradbo	38
Tabela 4: Dvodelne stavčne strukture	40
Tabela 5: Polstavki	40
Tabela 6: Stilna sredstva	45

Kazalo slik

Slika 1: Zvrsti slovenskega knjižnega jezika	26
Slika 2: Grafična oblikovanost zadnjega odstavka	54

1 UVOD

Slog besednih umetnin raziskujemo navadno s ciljem spoznati tisto, kar besedno umetnino kot na poseben, izbran način oblikovano besedilo razlikuje od drugih sporočil. [...] Izrazne prvine besednih umetnin so pred nami kot sestavni deli celote. Niti njih izbor ne povezanost v celoto nista slučajna (Pogorelec 2011: 51).

Breda Pogorelec se je v svojih raziskavah sloga in jezikovnostilističnih analizah sicer posvečala predvsem velikanom literarne umetnosti, kot so Cankar, Tavčar, Kosmač, a njena spoznanja in razmišljanja so za jezikoslovce univerzalno uporabna. Tako lahko izhodiščni citat prenesemo na raziskavo besedne umetnine drugačne vrste, ki funkcijsko ne sodi med umetnostne, temveč med neumetnostne zvrsti, natančneje v publicistiko, in sicer na kolumno, v kateri lahko avtorji izbirajo in združujejo jezikovna sredstva, značilna za vse zvrsti, s čimer oblikujejo svoj individualni stil. Tomo Korošec (1998) opozarja, da jezikovna sredstva, stilno zaznamovana pri analizi umetnostnih besedil, pri analizi publicističnih besedil dobijo drugačno vrednost, oz. razmerje med nevtralnostjo in nenevtralnostjo vidimo z novega vidika.

[D]el stilemov dobi drugačno vrednost. Na primer specializirana, večinoma tehnična sredstva v poročevalstvu, pisnem in govornem. Pravim jim *avtomatizmi*. Ti so tukaj – in samo tukaj – nevtralna jezikovna sredstva, so pa predvsem besedne zveze in stavčne konstrukcije. Ker so v teh besedilih nevtralne in so aktualizirane šele tedaj, ko so prenesene v drugo, predvsem umetnostno zvrst, tvorijo samostojno skupino (Korošec 1998: 13–14).

Predstavljene so različne definicije stila in Mistríkova klasifikacija na osnovi funkcijskih dejavnikov, po kateri publicistični stil sodi med medosebne stile javnega stika, po subjektivnosti in objektivnosti sporočanja pa med subjektivno-objektivne stile. Glede na rabo stilnih sredstev kolumnističnih besedil ni možno zreducirati na nekaj preprostih oznak.

Veda, ki raziskuje stilna sredstva jezika, je jezikoslovna stilistika. Večji učinek po Toporišiču (2008) doseže, kdor v govoru in pisavi upošteva načela, »kot so pravilnost, jasnost, primernost, živost, jedrnatost« (ib.: 153). A »[u]činkovanje subjektivnih stilotvornih dejavnikov, ki so povezani s tvorcem besedila, vpliva na individualne razlike v stilu in kompoziciji« (Unuk 2003: 128–129), zato kljub upoštevanju istih načel, pravil ali

navodil dva avtorja nikoli ne bosta vedno izbrala istih stilemov in napisala istih besedil. Možnosti za stilizacijo so namreč na vseh ravninah.

V diplomski nalogi so prikazane skladenjske stilistične značilnosti kolumnističnih besedil Vesne Vuk Godina. Analiza je bila opravljena na dvajsetih delih, objavljenih v lanskem letu na spletnem portalu Fokuspokus, ki ga ureja Marko Crnkovič.

V prvem delu so zarisani teoretični okviri, poleg že omenjenih definicij še osnovni pojmi besediloslovja, značilnosti publicističnih besedil, kolumne in kratka predstavitev avtorice. Med skladenjskimi stilističnimi sredstvi je po Kranjc in Žele (2004) povzeta tudi tipologija stavčnih struktur.

V drugem delu naloge sledi praktični del, najprej primeri s komentarji po posameznih elementih, zatem analiza ene kolumne. V zadnjem delu so predstavljeni zaključki oz. ugotovitve.

2 TEORETIČNO OGRODJE

2.1 Jezikovni stil in stilistika

Pojem stil je bil na začetku 20. stoletja prenesen iz umetnostne zgodovine, v glasbeni in likovni umetnosti pa je bil po Pfeifferju (v: Juvan, 2006) znan že v 17. in 18. stoletju; na Slovenskem si ga je za analizo leposlovja Ivana Cankarja kar od svoje stilne sistematike likovne umetnosti sposodil Izidor Cankar.

Slovar slovenskega knjižnega jezika za stil ponuja splošno razlago »kar je določeno z izborom in uporabo izraznih, oblikovnih sredstev v posameznem delu ali v več delih«, ki jo s kvalifikatorjem *lingv.* (tj. lingvistika) širi na »tipični izbor jezikovnih prvin v besedilu«, kot drugi pomen pa je ponujena tudi »uporaba zlasti sintaktičnih jezikovnih sredstev in izrazov glede na normo«.

Drago Unuk (2013) opredeljuje splošni pomen pojma stil kot »specifičen in hkrati enoten način izbiranja ter povezovanja prvin, delov in postopkov v oblikovanosti ter zgrajenosti namenoma tvorjenih celot. V tako izgrajeni tvorbi se stil kaže kot povezovalno načelo zgrajenosti celote« (ib.: 117). V besedilu se gradi skozi dve fazi: »prva faza zajema izbor in kombiniranje izraznih sredstev, druga faza prirejanje ter uporabo kot besedilotvorno povezovanje nižjih enot v višje in tako zajame še zgradbo ter strukturo besedila« (ib.). Hausenblas (po: Unuk, 2013) stilu pripisuje tudi naslednje funkcije: funkcijo označevanja (nominacijska funkcija), ki je ali razlikovalna ali uvrščevalna za neko besedilo v primerjavi z drugimi; estetsko funkcijo; semantično funkcijo ali smisel predmetne vsebine besedila.

Osnova za Mistríkovo klasifikacijo stilov so funkcijski dejavniki; s pojavom stilistike so to funkcijski stili (Unuk 2013: 120–121):

- I. Javno – zasebno sporočanje
 - a) Medosebni stili

Stvarni informativni stili

Stili javnega stika

Stila zasebnega stika

• upravni stil• znanstveni stil• strokovni stil• publicistični stil	• pogovorni stil• dopisni stil

- govorniški stil
- esejistični stil

Estetski stil (umetnostni stil)

b) Individualni stili

- osebni stil
- stil dobe
- stil smeri
- ...

II. Subjektivnost – objektivnost sporočanja

Subjektivna stila

- umetnostni stil
- pogovorni stil

Objektivni stili

- znanstveni stil
- strokovni stil
 - praktični strokovni stil
 - poljudni strokovni stil
- upravni stil
 - pravno-uradovadni stil
 - gospodarski stil
 - poslovni stil
 - trgovski stil

Subjektivno-objektivni stili

- esejistični stil
- retorični stil
- publicistični stil

III. Primarnost – sekundarnost sporočanja

Primarni stili (I., II.)

Sekundarni stili (glede na rabo stilnih sredstev)

nevtralni, čustveni, ekspresivni, arhaični, gospodarni, elegični, enumerativni, eksaktni, ironični, komični, ostri, patetični, poetični, pojmovni, prozni, satirični,

sentimentalni, skromni, neosebni, vulgarni, visoki, srednji, nizki, šaljivi idr. stil

Terciarni stili (glede na področje konkretne dejavnosti) biblični, ceremonialni, zgodovinski, didaktični, diplomatski, zahvalni, enciklopedični, dopisni, pridigarški, kritični, kronistični, pravni liturgični, notarski, uradovalni, prepričevalni, polemični, oglasni, oglaševalski idr. stil

Glede na komunikacijsko situacijo in namen iz obsežnega, raznolikega in dinamičnega inventarja jezikovnih sredstev izbiramo in izberemo samo nekatera. »Pri tem velja, da v isti situaciji po navadi uporabljamo ista jezikovna sredstva, zaradi navajenosti in neopaznosti jih ponavljamo« (Unuk 2013: 121).

Tomo Korošec (1998), eden prvih raziskovalcev slovenskega poročevalskega stila, s terminom stil zajema šest vidikov stila znotraj jezika. Stil kot pojav je vsebovan v jezikovnem sporočilu, zato po saussurjevski dihotomiji spada k *parole*, torej govoru, uporabi jezika, kar je sistemski vidik stila. Postopkovni vidik je v tem, da se stil kot kompleks lastnosti jezikovnega sporočila dosega z izborom danih jezikovnih sredstev jezika kot sistema, zato se kaže na vseh ravneh besedila. Izbor je sestavina jezikovne dejavnosti, katere namen je sporazumevanje, zato je odvisen od cilja tvorčevega sporočanja, kar je teleološki vidik stila. Vidik prezentacije stila je, da se kaže v besedilu ne glede na prenosnik, besedilotvorni vidik pa, da se stil kaže s svojevrstno organizacijo jezikovnih prvin, zato je poleg vsebinskih in jezikovnosistemskih prvin konstitutivna prvina besedila. Zadnji vidik stila je sporočanje, in sicer za jezikovni stil velja, da v komunikaciji deluje samo, če tvorec in naslovnik razpolagata z obema skupno vrednostjo koda.

Stilistika je po *Enciklopediji slovenskega jezika* »[v]eda, ki raziskuje stilna sredstva bodisi jezika (stilistika jezika) bodisi stilne značilnosti besedil, razlaga njihovo iz besedila izhajajočo doživljajno vrednost (stilistika besedila)«, pa tudi »[v]eda, ki proučuje funkcijske zvrsti (t. i. funkcijska stilistika)«. Unuk (2013) definicijo pri aplikaciji na jezikoslovno stilistiko poglobi, saj se je lingvistilistika od petdesetih let dvajsetega stoletja relativno osamosvojila od literarne vede in postala samostojen del jezikoslovja. Jezikoslovna stilistika je zanj tako:

- a) veda o izbirnih možnostih jezika (besedotvornih, leksikalnih, skladenjskih, oblikoslovnih, glasovnih); tako razlikujemo praktično stilistiko (glede na namen) in funkcijsko stilistiko (glede na funkcijo) sporočila/besedila;
- b) jezikoslovna disciplina, ki raziskuje in analizira posamezna besedila, da ugotavlja splošne zakonitosti stilizacije jezikovnih pojavov;
- c) nadgradnja spoznavanja jezika (ib.: 121–122).

Ena najpomembnejših avtoritet na področju jezikovnostilističnih raziskav na Slovenskem je Breda Pogorelec:

Jezikovno stilistiko pojmem kot posebno področje raziskav in razmišljanj na stičišču jezikoslovja in literarne znanosti. Njena naloga je preučevanje *oblike* umetnostnega besedila kot ene izmed obeh *enakovrednih* in za vsako umetnostno besedilo soodgovornih prvin njegove zgradbe. V tako pojmovanem strokovnem področju je sistematika izraznih sredstev sicer neogibno dejanje, ne more in ne sme pa biti glavna spoznavna naloga in končni cilj. Ugotoviti je namreč treba *vlogo* posameznih prvin v obliki umetnostnih besedil posameznega ustvarjalca kakor tudi v okviru skupnega literarnega programa posameznih slogovnih obdobj v zgodovini slovenske besedne umetnosti (Pogorelec 2011: 123).

Osnovna enota stilistike je stilem, ki je po *ESJ* stilno zaznamovano sredstvo jezika s katere koli jezikovne ravnine. Po Mistríku (v: Unuk, 2013) njegov stilni pomen temelji na opozicijah [nacionalno] – [ekspresivno], [zaznamovano] – [nezaznamovano], [nevtrarno] – [stilno]. »Stilem konstituira stil besedila tako, da zbir vseh stilemov v besedilu postane eksponent stila besedila. Stilem zatem postane del paradigme, ko se ponavlja v enakih kontekstih, in del stilne norme« (ib.: 125).

Stilizacija je možna na vseh ravlinah, saj lahko imajo vsa jezikovna sredstva stilno vrednost, ki je bodisi stalna pri v pojavu inherentno vsebovanih konotacijah bodisi sobesedilna, in zajema več stopenj ter delovanje stilotvornega procesa. Prva stopnja stilizacije je po Unuku (2013) izbiranje ustrezne prvine, oblike in zgradbe, ki ji sledita izbor in nizanje prvin; končno pojavnost dobi prvina s primerjanjem, uvrščanjem, kontekstom in v tej celoti svoj končni pomen. Istočasno z nastajanjem sporočila in stila delujejo subjektivni in objektivni stilotvorni dejavniki, ki so v komplementarnem odnosu. Po Horeckem in Mistríku avtor (ib.) povzema, da so objektivni dejavniki vse, kar se na

tvorca ne nanaša kot na posameznika: fizično in socialno okolje, funkcija besedila, besedilna vrsta/tip, okoliščine sporočanja, stopnja pripravljenosti sporočila, tema, izbira jezikovnih sredstev, pomen semantike, fizična podoba sredstev, izbira slogovnega postopka razvijanja teme. V objektivnem (nadosebnem, mimoosebnem) stilu, temelječem na objektivnih stilotvornih dejavnikih, je težnja po natančnosti in enopomenskosti, ki pa pomeni manj možnosti pri izbiri izraznih sredstev in ne dovoljuje izražanja individualnosti. Loči se:

- govorni stil – pisni stil (standardni jezik v pisnih besedilih – govorna besedila);
- kontaktni stil (jezikovna in zunajjezikovna sredstva) – distančni stil (jezikovna in metajezikovna sredstva)
 - značilnosti govornosti: redundanca, shematiziranost deikse, kontekstualna elipsa, stikovne povedi in leksika, ogovori, pozivi, izrazi vlnudnosti in vrednotenja idr.;
- dialoški stil – monološki stil;
- uradni stil – neuradni stil (situacijska stila).

V subjektivnem (osebnem, medosebnem) stilu je težnja k aktualizaciji izraznih sredstev, kar širi možnost osebne izbire, in posploševanju stilnih potez posameznika, zato je osnovni pojem individualni stil (v umetnosti avtorski stil). Subjektivni stilotvorni dejavniki so povezani z avtorjem: njegova intelektualna raven, izobrazba, zmožnost abstrakcije in logičnega mišljenja, obvladanje koda, življenjske izkušnje, razgledanost, umeščenost v določeno okolje, osebnost, fizično in psihično stanje, starost, spol, odnos do naslovnika, osebne navade itd. Delovanje teh dejavnikov se najbolj kaže v spontanah govornih besedilih, umetnostnih in nekaterih publicističnih žanrih, po Mistriku navaja Unuk (2013).

»Stilizacija pomeni celotno dejavnost sporočanja, ki vodi do uresničitve določenega stila« (ib.: 129). Načini stilizacije se običajno prepletajo kot snopi stiliziranja. Sem po Unuku (2013)¹ sodijo:

- I. aluzija, citat, fragment ali posnemanje originalnega besedila, parafraziranje in arhaiziranje, s čimer se dosežejo parodični, komični in satirični učinki, z dialektizmi pa se približuje naslovniku;

¹ Zgledi v sledeči predstavitvi so iz navedenega vira.

II. fonetična stilizacija, ki izkorišča artikulacijske in fonetične lastnosti zvokov govora, npr. ponavljanje enakih in podobnih glasovnih nizov (eholalija) kot način organiziranja in razvijanja povedi, tvorjenje na ljudskost ali kaj drugega iz izročila spominjujočega kvazileksema (glosolalija), aliteracija, tavgogram, glasovna instrumentacija, onomatopeja (slušna ali vzročna), paronomazija, ritem (kot pojavnost skozi celotno besedilo ali kot ponavljanje oz. izmenjevanje enakovrednih prvin), grafostilemi;

III. besedotvorna stilizacija:

- z rabo pripon in priponskih obrazil za izražanje večalnosti (*-anski, -uh, -ak, -in*) in v okviru tega nesprejemljivosti, neprimernosti, slabšalnosti (*velikanski, dolgin, glavač, ženščad*), torej običajno ekspresivno negativnega odnosa;
- z rabo deminutivov, največkrat samostalnikov; manjšalna pripona izrazi vidik lastnosti, običajno kvantiteto že od povprečja relativno manjše stvari, ali čustveno oceno govorečega, navadno pozitivni odnos govorečega do predmeta (*vinček, rokica*); hipokoristiki (ljubkovalnice) izražajo bližino in nežnost (*miška, pikica, sonček*) in so lahko tudi družinske besede ali domača imena (*naša, stara; Lučka*);
- z rabo določenih besedotvornih postopkov nastanejo zelo ekspresivni rezultati; izstopajo zloženske (*gnilo zelen, udbomafija*) in sklopi (*nebodijetriba*), ker je na splošno teh besed v slovenščini manj kot izpeljank in sestavljenk (*nehote, superminister*);
- pozornost vzbujajoče so hibridne strukture tipov »tuje + domače« ali »domače + tuje« (*intervleka, eurolas, 3D-animacija*) in spoji ali kontaminacije (*povšečkati, revolucijaleluja*);
- produktiven proces, motiviran z gospodarnostjo jezika, je poenobesedenje (univerbizacija) leksikalno ustaljenih večbesednih analitičnih poimenovanj s substantivizacijo (*dežurni učenec – dežurni*) ali derivacijo (*brezplačni dnevnik – brezplačnik*); takšni izrazi so rezultat širjenja pogovornosti v druge stile sporočanja in njihova raba lahko v pisnem in strokovnem sporočanju postane bolj nevtralna kot raba izvornih oblik (*dovršni glagol – dovršnik, nosni glas – nosnik*); določeni sufiksi imajo stilno ekspresivno vrednost, npr. *-ko, -ič* (*puranko; fot(k)ič*);

- proces povečbesedenja (multiverbizacije) deluje kot stilna zaznamovanost v publicističnih, administrativnih in strokovnih besedilih (*privatizacija – privatizacijski proces, tako – v tem smislu*);

IV. skladenjska stilizacija, ki zajema številne kompleksne pojave za izražanje raznolikosti v povezovanju odnosov, stališč ipd.:

- »operiranje z dolžino podajanja: dolgo podajanje deluje kot upočasnjeno podajanje oz. zmanjšana dinamika tega, kar se podaja; kratko podajanje in zaporedje kratkih form učinkujeta kot izražanje povečane dinamike podajanja; kombiniranje kratkih in dolgih form izraža ekspresivnost« (Unuk 2013: 133);
- raznolikost v kompoziciji se najbolj kaže v postavitvi sestavin – najpomembnejši mesti sta prvo in zadnje, vsako spreminjanje pa učinkuje ekspresivno, in sicer bliže začetku strukture je umeščena sestavina, večja je ekspresivnost; naštete pojave predstavlja retorika: manjkajoči člen(i), spremembe v zaporedju, ponovitve, paralelizem členov/kompozicije, anakolut, antiteza, apostrofa, eksklamacija, elipsa, parenteza, inverzija, retorično vprašanje, različne vrste leksikalnega ponavljanja; po Carstonu (v: Unuk, 2013) diskurzivna oz. jezikovno-pragmatična kompetenca nadzira izbor skladenjskih in referenčnih klicev v danem kontekstu (vidik tvorca) in njihovo razumevanje (vidik prejemnika);
- posebnost sta geslo in slogan; geslo je rečenica, vodilo, načelo v skladenjsko-pomensko kondenzirani ekspresivni obliki, ki v osnovi ocenjuje predmet, a je izrazno usmerjeno k predmetu (*Spoštujmo slovensko*); slogan je pomensko in funkcionalno oglasno ali propagandno geslo, misel, ideja s stalno obliko, zgrajen iz osnovne leksike, nevpadljive skladnje in brez vezniškega spajanja stavkov;

V. oblikoslovna stilizacija, ki zajema slovnične kategorije osebe, števila, spola, časa, načina in naklona:

- z rabo sedanjika ali preteklika se posreduje čas dogajanja;
- z izborom načina se izpostavi dejavnost, dogajanje in vršilec dejanja (tvorni način) ali predmet dejavnosti, dogajanja, dejanja (trpni način);
- naklon izraža stališče govorečega, odmik od ustaljenega ima ekspresivni učinek (*Molčite : Tišina!*); velelnik se lahko uporablja kot poskus, približati se naslovniku (npr. v oglasu: *Odločite se za ...*);

- z modalnostjo se izražajo želja, dopustnost, izbirnost z vidika prejemnika, evfemizem, strah, vljudnost (*Zakaj ne bi ...?*);
- 1. in 2. oseba sta konverzacijski, 3. oseba pripada temi;
- pogostnejši samostalniška in pridevniška beseda tvorita statičnost stila, ki izvira iz težnje po podajanju stvarnosti in faktografskosti; dinamični stil imajo besedila z več procesualne leksike, torej glagoli; mrežo odnosov v besedilu tvorijo predlogi in vezniki;
- stil določa tudi večfunkcijskost in večpomenskost sklonov, in sicer razvrstitev in pogostnost slovnčnih sklonov (im., tož., rod. tvorijo stavčno jedro) in perifernih sklonov med poimenovanimi pojavi;

VI. leksikalna stilizacija, kamor sodijo:

- epiteti;
- metafore;
- komparacije;
- izraba pomenov leksema.

2.2 Tipi stavčnih struktur

Stilistično sredstvo, ki se mu bomo posebej posvetili, je lahko tudi tip stavčne strukture. Za vzpostavitev tipologije slovenskih stavčnih vzorcev, ki jo po zgledu češke vezljivostne teorije predstavljala Kranjc in Žele (2004), »je glede na glagolskopomensko usmerjenost določenih glagolskih pomenskih skupin smiselno upoštevati vsa pomensko- in strukturnoskladenjsko obvezna določila v okviru prostega stavka« (ib.: 134). Izhodiščna je prisotnost obeh glavnih stavčnih členov v strukturi. Če sta prisotna osebek in povedek, govorimo o dvodelni stavčni strukturi. Enodelne stavčne strukture pa imajo realizirano eno frazo, ali osebek ali povedek, po čemer se ločujejo na glagolske in neglagolske stavčne strukture.

Pomembno je tudi pomenskoskladenjsko razlikovanje glede na vezljivost glagolov v povedku, ki so lahko nevezljivi, eno-, dvo-, tro- ali večvezljivi. Agentni stavki imajo izražen agens (vršilca dejanja), in sicer po navadi v osebku: *Jaka piše*. Brezagentni stavki agensa nimajo izraženega niti ga ne moremo predpostavljati: *Dežuje, V gorah sneži*. Deagentni stavki agensa nimajo izraženega, lahko pa ga predpostavljamo; gre za trpne strukture, sekundarne diateze: *V parlamentu se je glasovalo o zakonu*.

2.2.1 Določila v sodobnem knjižnem jeziku

Kranjc in Žele (2004) na podlagi oblikovnoskladenjskih lastnosti določil z upoštevanjem modelov skladenjskega okolja glagolov v nemščini, češčini in hrvaščini za slovenščino predstavita pet osnovnih skupin določil, ki se nadalje delijo v deset razredov:

- a) ob polnopomenskih glagolih kot nosilcih vezljivosti:
 - sklonska določila (DI₁₋₄): imenovalniška, tožilniška, rodilniška, dajalniška (ki so besednovrstno samostalniške besede);
 - predložnosklonska določila (DI₅₋₇): mestniška in orodniška (samostalniške besede, ki jih sklonsko določa predložni glagolski morfem); pri ostalih je poudarjena vezavna usmerjenost predložnomorfemskih morfemov; stavčnočlensko so predmeti in predložna prislovna določila s statičnim pomenom predložnega glagolskega morfema (mestnik in orodnik) ali z dinamičnim pomenom v tožilniku, rodilniku in dajalniku;
 - prislovna določila (DI₈): besednovrstno prislovi, stavčnočlensko pa statična prislovna določila (kraja/časa/načina/vzroka) in dinamična prislovna določila (smeri in cilja);
- b) ob nepolnopomenskih glagolih kot slovničnofunkcijskih nosilcih vezljivostih:
 - sklonska/prislovna povedkovniška določila (DI₉), ki so besednovrstno samostalniške in pridevniške besede, glagoli, prislovi;
 - nedoločniška/namenilniška določila (DI₁₀), ki so po besedni vrsti glagoli.

Kriterij obravnave določil je strukturnoskladenjski vidik vezljivosti, in sicer leve, ki označuje ujemalnoprisojevalno stavkotvorno razmerje, in desne, katere določila so vezavna; izjema je t. i. notranji udeleženelec, neobveznovezaven, ker je že vključen v glagolski pomen, npr. *Pel je celo pesem*.

I. Imenovalniško določilo (DI₁):

- določa ga osebkova vloga v okviru leve vezljivosti – oboje je pogoj za slovnično pravilni stavek;
- osebkovo mesto je v stavku obvezno, slovnično predvidljivo in »univerzalno glede izbire udeležencev [...], ki so strukturnoskladenjsko opredeljeni kot stavčnočlenska

ali morfemska določila. Na površinskoizrazni ravnini so to imenovalniki ali samo glagolska končniška obrazila, ki označujejo ujemanje« (ib.: 124–125);

- prvotne udeleženske vloge osebkov izražajo izhodiščne stavčne zgradbe:
- vršilec/povzročitelj/pobudnik (V/Pv/Pb_d) ob glagolih tipa *spreminjati*, *zažigati*, *vzpodbujati*;
- nosilec dejanja/dogajanja/procesa/stanja (N_{d/dog/p/s}) ob tipih *teči*, *dogajati se*, *spreminjati se*, *bivati*;
- drugotne osebkove udeleženske vloge izražajo pretvorjene oz. drugotne zgradbe, npr. nastale s potrpnjenjem: prizadeto/prejemnik/sredstvo/rezultat pri dejanju (Pr/Pre/S/R).

II. Tožilniško določilo (D_l)

- zaradi svoje splošnosti je sistemsko nezaznamovano;
- strukturnoskladenjska vezljivost v stavku skladno z ustaljeno sklonsko razvrstitvijo vedno da prednost nepredložnim sklonom; pri predložnomorfemskih glagolih se postavijo med glagol in prosti predložni morfem: *pripraviti/pregovoriti koga za kaj*;
- udeleženske vloge tožilnika v okviru različnih procesov:
- t. i. materialnih procesov: razmerni predmet (ki se ne spreminja: *Delavec naklada premog/Učitelj sprašuje učenca*), rezultat (*Delavec je izrezal figurico*), izničenje (*Razbil je bokal na črepinje*), spremenjenec (*Obrusil je deske*), prizadeti (*Ranil je prijatelja*);
- pri govornih procesih se ločita oblika in vsebina: *Janez piše pismo*, *Opisuje nesrečo*;
- pri procesih zaznavanja in spoznavanja je pojav: *Začutil je vonj*;
- pri čutnih in čustvenih procesih pa vzrok: *Objokuje izgube*;
- neudeležensko tožilniško določilo je zaimenski prosti glagolski morfem, in sicer samo pri glagolih, ki ga v vseh pomenih skladenjsko zahtevajo: *odnesti jo 'pobegniti'*;
- za številne glagole s *se* tožilnik ni prvo vezavno določilo: *spomniti se*;
- nezaimenski *se* pri neprehodnih (*mračiti se*) in prehodnih glagolih (*bati se*) izraža samodejni pojav;
- češka vezljivostna teorija je uvedla tudi termin splošnega ali minimalnega predmetnega določila, ki je pomensko izpraznjeno; pri primeru *Janez pije alkohol*

razlikujemo med aktualnim dogodkom in navado; slednjemu pomenu je enakovreden *Janez pije* in pri teh dveh primerih gre za t. i. izraženi ali neizraženi splošni predmet.

»Ničelna vezljivost izhaja iz nedoločnega pomena, kjer pa neaktualnost ni pogoj, npr. *Janez ravno bere*. In obratno – neaktualnost tudi ne izloča desne vezljivosti, tako so primeri kot npr. *Janez kadi* : *Janez kadi pipo* lahko obravnavani kot aktualni ali kot neaktualni« (ib.: 126).

III. Rodilniško določilo (DI₃)

- neposredno ob zanikanem prehodnem glagolu (pri sklonski razvrstitvi zato obravnavano kot tožilnik);
- posredno ob glagolih s *se*: pravo (izzaimensko) ali navidezno (pomensko izpraznjeno) tožilniško določilo;
- pri ostalih glagolih deluje starinsko in zaradi stilne opaznosti takoj nastopi dvojnica s tožilnikom: *pogrešati česa/kaj*;
- ločujemo delni in vezavni rodilnik: *Pri zidavi je uporabil tudi nekaj samokolnic kamenja, Zidal je iz kamenja*.

IV. Dajalniško določilo (DI₄)

- obvezno- in neobveznovezavni predmetni/vsebinski dajalniki (npr. *čestitati, kljubovati, služiti*);
- večinoma nevezljivi prosti dajalniki, navadno čustveno zaznamovani.

V. Mestniško določilo (DI₅)

- ob glagolih ravnanja/upravljanja s pomenskima sestavinama 'premikanje', 'sonahanje/sopojavljanje' glagolski predložni morfemi v okviru obvezne vezavnosti (*govoriti o hiši*) uvajajo predmetne pomene ter dinamične in statične okoliščine (*stati v/pri/na hiši*).

VI. Orodniško določilo (DI₆)

- uporaba predložnega morfema je nujna;
- osnovni je spremstveni pomen;

- pri sredstvu dejanja (Sd) sredstvo spreminja svoje lastnosti ali prispeva del sebe, pri orodju dejanja (Od) pa orodje na koncu ostane nespremenjeno;
- ob procesnih in dogodkovnih glagolih premikanja pomen prevoznega sredstva navadno združuje sredstvo in mesto dejanja: *peljati se z avtobusom*.

VII. Tožilniško, roditeljsko in dajalniško določilo ob predložnomorfemskem glagolu (DI₇)

- ta skupina pokriva vse vezljivostne pomenske skupine glagolov: glagole stanja, ravnanja/upravljanja, govorjenja/mišljenja/razumevanja, glagole splošnih sprememb in premikanja; prevladujejo glagoli ravnanja/upravljanja v pomenu 'premikanja'.

VIII. Prislovna določila (DI₈)

- statični prislovi kraja/časa/načina/vzroka;
- dinamični prislovi smeri/cilja (ob glagolih premikanja);
- znotraj prostorskih določil ločimo vezljivostno obvezna, ki lahko označujejo tudi procese v prostoru brez končnega cilja ali le spremembo prostora, in nevezljiva dopolnila, npr. *Živi doma : Kmetuje doma*;
- med obvezna nevezljiva dopolnila sodijo izpridevniški prislovi kot modifikatorji glagola.

IX. Določila v zloženem povedku (DI₉)

- neudeleženska glagolska vezljivost v mejah povedja/povedka ob nepolnopomenskih oz. pomožnih glagolih in ob pravem pomožniku *biti* s sklonskimi ali prislovnimi določili (ki so lahko t. i. pravi povedkovniki, samostalniške ali izsamostalniške, pridevniške ali izpridevniške in prislovne besede);
- samostalniška določila povedek razvrščajo vsebinsko, pridevniška pa so nekakšni kvalifikatorji;
- imenovalniško povedkovniško določilo je zaradi pogostnosti stilno nevtrarno.

X. Nedoločnik/Namenilnik (DI₁₀)

- nedoločnik se lahko uporablja vezavno ali nevezavno (*Tukaj ostati ni varno*), namenilnik le vezavno (*sicer gre za izpust vodilnega glagola: Takoj spat!*);

- s stavčnovzorčnega vidika so glagoli z nedoločniškimi določili dvovezljivi.

2.2.2 Stavčne strukture

2.2.2.1 Enodelne neglagolske stavčne strukture

Med enodelne stavčne strukture uvrščamo glagolske in neglagolske strukture. Pri neglagolskih enodelnih stavkih Toporišič (2000) loči pet vrst:

- I. samostalniška struktura, tj. stavki, ki imajo v jedru samostojno ali sestavljeno samostalniško besedo (besedna zveza): *Trgovina, Filozofska fakulteta*;
- II. pridevniška/prislovna/členkovna struktura, tj. stavki, ki imajo v jedru pridevnik/prislov/členek: *Lep, Zanimiva; Krasno, Dobro povedano; Ja*;
- III. nedoločniška struktura: *Ne me jeziti*;
- IV. zvalniška struktura: *Meta!*;
- V. medmetna struktura: *Hahaha, Au!, Pst!*

2.2.2.2 Enodelne glagolske stavčne strukture

Na podlagi tipologije češke funkcijske šole razlikujemo šest tipov enodelnih glagolskih stavčnih struktur, ki jih lahko znotraj skupine klasificiramo še v tri skupine glede na vezljivost.

a) Ničvalentni ali t. i. brezosebkovi stavki

I. VF imp (verbum finitum impersonale):

- konstitutivni element strukture je glagol v 3. os. ed., ki ob sebi ne potrebuje ničesar;
- pretvorba ni mogoča;
- glagoli za vremenske pojave: *Dežuje, Sneži, Grmi, Bliska se*.

b) Enovalentni glagoli

II. VF imp – ADV loci

- primeri: *V borih šumi, V sobi diši, V slušalki hrešči*;

- glagol ob sebi potrebuje prislovno določilo kraja, kar dokažemo s pretvorbo: *Bori šumijo; Soba diši; Slušalka hrešči.*

III. VF imp – S dat

- po tradicionalni slovnici t. i. stavki z logičnim osebkom: *Otroku je ugajalo, Otroku se je sanjalo;*
- enakovredna pretvorba: *Otrok je sanjal.*

IV. VF imp – praep S

- predložni samostalnik ob glagolu v 3. os. ed.: *Gre za pravičnost, Gre za napako.*

c) Divalentni glagoli

V. VF imp – S dat – ADV loci

- primer: *V glavi mu šumi.*

VI. VF imp – S acc – ADV loci

- primer: *Boli ga v vratu.*

2.2.2.3 Dvodelnne stavčne strukture

Osnovno skladijsko razmerje med osebkom, ki mora v teh strukturah obvezno biti izražen besedno ali končniškomorfemsko, in povedkom se v dvodelnih stavčnih strukturah pri glagolih z različno vezljivostjo razvija v različnostavčnočlenske stavčne vzorce in podvzorce.

Stavčne podvzorce tvorita posebni pomensko predvidljivi, vendar skladijsko neobvezni določili: a) t. i. splošni osebek (*Misli se, Človek misli*), in b) t. i. notranji predmet (istorečni: *Pleše ples*, neistorečni: *Češe lase, Govori besede*) ali notranje prislovno določilo, katerih pomenske lastnosti so že vključene v glagolu. [...] Z vidika pomenskega stavčnega vzorca pa ima pomensko intenčno polje glagola določeno število praznih pomenskih mest (za določeno število udeležencev), ki so označena z določenimi stavčnopomenskimi funkcijami oz. udeleženskimi vlogami (Kranjc in Žele 2004: 135).

Razvrstitvena hierarhija udeleženskih vlog od glagolov desno (ib.):

- prizadeto (Pr),
- vsebinskost (Vs),
- ciljnost/izhodiščnost (ciljni predmet (C), ciljno mesto (CM) : izhodiščni predmet (Iz), izhodiščno mesto (IM)),
- razmerni predmet (Ra),
- rezultat (R),
- sredstvo (S).

a) Enovalentne strukture

I. S nom – VF

- ob glagolu v funkciji povedka se razvršča osebek; funkcijo stavčnega člena lahko opravljajo leksem, besedna zveza, stavek;
- varianta: večfunkcijski veznik da, ki uvaja osebni odvisnik: da SENT – VF;
- primeri: *Miha živi; Sosedov Jan spi; Zdi se, da bo spet deževalo.*

b) Dvovalentne strukture

- Dvovalentne strukture z vezavnimi določili

I. S nom – VF – S acc

- primer za dva obvezna aktanta: *Slaščičar peče čudovite torte;*

II. S nom – VF – da SENT

- variantnost: mesto tožilniškega predmeta lahko zaseda da-stavek, kar je že domena stilistike;
- primeri in pretvorbe:
 - *Miha je opazil, da je prišla;*
 - *Miha je opazil njen prihod;*
 - *Miha se je odvadil kajenja/kaditi;*

III. S nom – VF – S dat

da bi SENT / INF // S nom – če bi

- primer: *Gledalci so ploskali ansamblu;*

IV. S nom – VF – S gen

bati se – da SENT

- primer: *Deklica se je bala teme;*

V. S nom – VF – S instr

- primer: *Mama je zaropotala s posodo;*
- pozorni moramo biti, da orodnika ne zamenjamo s prislovnim določilom sredstva in orodja;

VI. S nom – VF – S na acc

- primeri: *čakati na, vpiti na, pluvati na/po, paziti na, kašljati na kaj;*
- glagol oblikuje različne sklonske okvire: enovalenten *Miha vpije* nasproti dvovalentnemu *Miha vpije na sestrico;*

- Dvovalentne strukture s primičnimi določili

VII. S nom – VF – ADV loci/directionis/modi

- primer: *Miha stanuje v bloku/teče na predavanje/se obnaša lepo.*

c) Trivalentne strukture

I. S nom – VF – S dat – S acc

S nom – VF – S dat – da (naj) (bi) SENT / INF / S acc

- primeri: *nekomu nekaj dati/vzeti; nekaj za nekoga zlikati;*
- variantnost, kjer gre za vprašanje skladenjske stilistike oz. pragmatike, katero strukturo izbrati kdaj:
 - *Zdravnik je pacientu priporočil zdravljenje v zdravilišču;*
 - */naj se gre zdraviti v zdravilišče;*
 - */zdravilišče;*
 - */zdraviti se v zdravilišču.*

II. S nom – VF – S acc – S instr

- primer: *namazati nekaj z nečim;*

S nom – VF – S acc – da SENT

- primer: *Jan je potolažil sestro, da kmalu pride;*

S nom – VF – S acc – S (ob) acc

- primer: *Spravljaj jo je ob pamet.*

d) Štirivalentni glagoli

I. S nom – VF – S acc – S acc – S loc

- primer: *spraševati koga kaj o čem;*

II. S nom – VF – S acc – S gen – za S acc

- primer: *prostiti koga česa za koga;*

III. S nom – VF – S dat – S acc – v S acc

- primer: *vplesti komu kaj v kaj;*

IV. S nom – VF – S dat – S acc – S loc

- primer: *pripovedovati komu kaj o čem/kom.*

e) Petvalentni glagoli

I. S nom – VF – S dat – S acc – v S acc – S instr

- primer: *vbrizgati komu kaj v kaj s čim.*

2.2.3 Stavki z okrnjeno zgradbo

Stavke z okrnjeno zgradbo najdemo med enodelnimi in dvodelnimi stavki, pri čemer lahko gre za namerne okrnitve, npr. za poseben stilistični učinek, ali napake. Toporišič (2000) v *Slovenski slovnici* navaja naslednje strukture:

- I. nedokončani stavek;
- II. preskok ali anakolut (tj. zamenjava začetega skladenjskega vzorca z drugim);
- III. zanemaritev vezave ali zevgma (tj. upoštevanje samo enega od dveh vezavnih jeder);

- IV. mešanje vezave ali kontaminacija (tj. glagol pod vplivom sorodne zveze dobi samostalnik v napačnem sklonu);
- V. pritegnitev ali atrakcija (tj. oblika se mehanično ravna po predhodnih oblikah);
- VI. izpostavljeni stavčni člen (tj. že poimenovano je še enkrat poudarjeno s kazalnim ali osebnim zaimkom);
- VII. izpust ali elipsa;
- VIII. antielipsa (tj. slogovno utemeljeno zapolnjevanje oz. neizpuščanje ponavljajoče se enote v skladijskem vzorcu, predvsem z vezniki – mnogovezje, predlogi, pomožnimi glagoli).

2.3 Stilna analiza in osnove besediloslovja

Ker se bomo ukvarjali s kolumnističnimi besedili, ki avtorici dopuščajo rabo vsakršnih stilističnih sredstev, je umestno spoznanje Brede Pogorelec, zapisano med izhodišči jezikovnostilistične raziskave Cankarjeve proze:

Izhodišče jezikovno-stilistične analize je v spoznanju, da je vodilni gibalnik vsakega umetnostnega besedila *izpovedno hotenje* umetnika, ki se pokaže v *vsebini* umetnine, ta pa je obvezno zložena iz medsebojne nasprotne igre med vsebino v ožjem pomenu (poenostavljeno: snov + umetnikovo razmerje do nje, lahko tudi v drugačnem razmerju itd.) in oblikovanostjo (to je posebno ureditvijo besedila, v kateri so jezikovna znamenja urejena tako, da izstopi pomenska vsebina znamenj, da postanejo njih sestavni deli pomensko razvidni – često velja to tudi za frazeologeme – kar je prvi pogoj tudi za znano konotativnost umetnostne besede (Pogorelec 2011: 83).

Najprej pa moramo definirati, kaj je sploh besedilo. Razumemo ga kot tisto komunikacijsko pojavitev, v kateri so po Beaugrandu in Dresslerju (1992) izpolnjeni naslednji kriteriji:

1. kohezija, tj. način povezanosti sestavin površinskega besedila znotraj niza, ki temelji na slovničnih odvisnostih;
2. koherenca, tj. načini, na katere so komponente besedilnega sveta medsebojno dostopne in relevantne; gre za kontinuiteto smislov, ki jo vzpostavljajo pomenska razmerja med deli besedila; glede na to, katero pomensko razmerje (časovno,

vzročno, posledično, namerno, pogojno, protivno, pojasnjevalno, sklepalno, naštevalno) prevladuje med deli besedila, razlikujemo načine razvijanja teme:

- opisovanje (delne teme umeščajo in razvrščajo glavno temo; prevladuje naštevalno razmerje, izjema je opis postopka, kjer so večinoma časovna razmerja);
 - pripovedovanje (izstopa časovno razmerje);
 - za narativni tematski razvoj Hudej (1994) našteva naslednja razmerja med glavno in delnimi temami: zaplet, razrešitev in osebna ocena;
 - razlaganje (najdemo vzročnostna razmerja: vzročno, posledično, namerno in pogojno);
 - pri eksplikativnem razvijanju teme mora po Hudej (1994) biti očitna dvodelnost – v prvem delu je glavna tema, v drugem pa poteka splošno in konkretno pojasnjevanje;
 - utemeljevanje (uporabljamo pojasnjevalno ali sklepalno razmerje),
 - Brinker (po: Hudej, 1994) argumentativno razvijanje teme pojasni s Toulminovim modelom, ki ga sestavljajo teza (tj. glavna tema), argumenti, ključno pravilo, možne podpore in možne izjeme;
3. namernost, ki se tiče tvorčevih namer za tvorjenje besedila; lahko so izražene posredno ali neposredno;
4. sprejemljivost, ki zadeva sprejemnika, da v danem nizu pojavitev vidi zanj koristno ali relevantno koherentno in kohezivno besedilo; na to pripravljenost naslovnika vplivajo številni dejavniki, mdr. tip besedila, socialno ali kulturno okolje, zaželenost tvorčevih ciljev;
5. informativnost, ki izhaja iz količine pričakovanosti oz. nepričakovanosti na ravni vsebine oz. oblike:
- informativnost prve stopnje imajo trivialne, maksimalno napovedljive pojavitve, deležne le majhne pozornosti, npr. funkcijske oz. nepolnopomenske besede, besedilo »*Stop*« na prometnem znaku, in obstajajo v vsakem besedilu;
 - tretjo stopnjo informativnosti posredujejo nepričakovane pojavitve, diskontinuitete in diskrepance, ki so razmeroma redke in zahtevajo večji obdelovalni vložek;
 - kot izvore pričakovanj Beaugrande in Dressler (1992) naštejeta a) dejanski svet oz. vsakogaršnji model sveta na podlagi dejstev in prepričanj, b)

organiziranost jezika, c) tehnike urejanja elementov v skladu z njihovo informativnostjo (členitev po aktualnosti, intonacija, za-oblike, č) zvrst besedila, d) neposredni kontekst besedila;

6. situacijskost, ki se nanaša na kontekst pojavitve, torej v kateri situaciji je določeno besedilo smiselno in ustrezno;
7. medbesedilnost, ki »označuje odvisnost tvorjenja oz. sprejemanja danega besedila od seznanjenosti udeležencev v komunikaciji z drugimi besedili« (Beaugrande in Dressler 1992: 128).

Po Kuster (2013) je metodična osnova za stilno in besedilno analizo primerjava, pri kateri ločimo tri vrste:

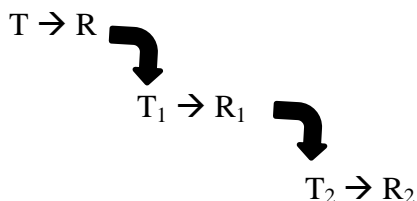
1. medbesedilno primerjavo z že sprejetimi besedili;
2. primerjavo konkretnega besedila s pričakovanimi besedilnimi in stilnimi normami;
3. znotrajbesedilno primerjavo, ki ugotavlja slogovne principe besedila.

Jezikoslovna analiza besedila po Hudej (1994) zajema strukturalni in funkcionalni aspekt. Prvi temelji na preučevanju koherence na slovnični (tj. kohezija po Beaugrandu in Dresslerju, površinska, skladijskopomenska povezanost besedila) in vsebinski oz. tematski ravni; to pomeni pretvorbo besedila v propozicije in nato določitev tematske strukture. Drugi korak je določitev prevladujoče funkcije besedila, pri čemer si pomagamo s spoznanji pragmatike, poetike in drugih ved.

Propozicija (po *Enciklopediji slovenskega jezika* »pomenska podstava povedi«) je z leksemi napolnjen prostor glagolskega dogodka, v katerem so izražena tudi pomensko-skladijska razmerja, kot jih določa glagol s svojimi lastnostmi. Sestavljata jo referenca, tj. predmet sporočanja, in predikacija, tj. pripisovanje lastnosti določenemu predmetu. Predstavimo jo s pomenskimi lastnostmi: osnovne so živo^{+/-}, človeško^{+/-}.

O tematski zgradbi je pisal že František Daneš, pripadnik praške funkcijske šole, ki je identificiral štiri osnovne tipe tematskih progresij na osnovi razvrščanja prvin na mesto teme/topika/izhodišča, ki se jim pripisujejo reme/komentarji. Tema je nekaj že znanega, o čemer se pripoveduje, rema pa nekaj novega, kar se o temi sporoči.

1. Linearna tematska progresija ali verižni potek, kjer rema predhodnega izreka postane tema naslednjega.

2. Potek s stalno temo, na katero se vežejo reme; najdemo ga v opisih ter enciklopedičnih, slovarskih, leksikonskih ipd. člankih.

$T \rightarrow R$

R_1

R_2

3. Progresija z izpeljano temo pomeni, da se na nadtemo oz. nadpomenko veže več podtem oz. podpomenk, ki imajo nato vsaka svojo strukturo.

$T \rightarrow T_1$

T_2

T_3

4. Tematski potek z razčlenjeno remo, tj. sestavljeno iz več delov, najdemo pri razlagah reme.

$R \rightarrow R_1 + R_2$ ali $R \rightarrow R_1$

R_2

Temeljno načelo besednega reda, po katerem je sestavljena informacijska struktura v besedilu, je členitev po aktualnosti. To pomeni, da čeprav slovenski jezik nima predpisane stalne stave stavčnih členov, pri njihovem razvrščanju upoštevamo pomembnost informacije, ki jo nosijo. Topikalizacija je proces odločanja, kaj bo v topiku. Navadno gre za že znano informacijo, za poudarjanja ali za izpostavljanje najbolj relevantne sestavine po govorčevem mnenju. Bates in MacWhinney (po: Kranjc, 2004) navajata kot osnovni sredstvi subjektivizacijo, kjer je sredstvo izražanja teme osebek, in inializacijo, kjer topik izraža uvajalni izrek. Površinske oblike topika so ničta oblika ali izpust, zaimki, samostalniki s posebno referenco, tudi besedne zveze in celi izreki ali odstavki besedila.

Tradicionalne tipologije funkcij v slovenskem jezikoslovnem prostoru, ki jih povzame Hudej (1994), izhajajo iz Austinove teorije govornega dejanja.

Searle loči tri komponente govornega dejanja: lokucijo (dejanje izrekanja), ilokucijo (govorčevo hotenje, vloga, namera) in perlokucijo (učinek izrečenega na naslovnika). Ilokucija je torej funkcija, ki jo besedilo dobi z izrekanjem, in tako loči:

- reprezentative (ugotovitev, trditev, napoved, razlaga, opis ...);
- direktive (odredba, ukaz, prošnja, molitev, ponudba, nasvet ...);
- komisive (obljuba, grožnja, stava, pogodba ...);
- ekspresive (zahvala, čestitka, opravičilo, pritožba ...);
- deklarative (vojna napoved, osmrtnica, darilo, odpoved ...).

Jakobson iz sheme sporočanja z upoštevanjem dejavnikov sporočanja izpelje šest funkcij: na tvorca je vezana emotivna, na kontekst referencialna, na sporočilo poetična, na stik fatična, na kod metajezikovna, na naslovnika pa konativna funkcija. Toporišič (2000) v slovnici zapiše, da so bile najprej spoznane tri vloge ali funkcije, in sicer prikazovalna, razodevalna in pozivna, iz katerih izhaja tudi Dularjeva tipologija. A ker ne zajamejo vseh dejavnikov sporočanja kot Jakobsonove funkcije, jih Toporišič (ib.) dopolni še z govornostikovno, lepotno in ojezikovno vlogo.

Naštete tipologije po Hudej (1994) izhajajo iz Buehlerjevega organskega modela jezikovnega znaka, pojmovanja jezika kot orodja, s katerim oddajnik komunicira s sprejemnikom. Jezikovni znaki so istočasno:

- nevtrarno, tj. simboli resničnosti (po Dularju predstavitvena funkcija);
- afektivno, tj. simptomi sporočevalčeve notranjosti (po Dularju izrazna funkcija);
- efektivno, tj. signali, ki so apel naslovniku (po Dularju vplivanjska funkcija).

Besedilna analiza nam razodene besedilno funkcijo s pomočjo indikatorjev. Brinker (po: Kuster, 2013) v tej vlogi razlikuje tri tipe jezikovnih in zunajjezikovnih sredstev:

1. jezikovne oblike in strukture, s katerimi tvorec svoj namen izrazi eksplicitno;
2. jezikovne oblike in strukture, s katerimi tvorec poda – eksplicitno ali implicitno – svoj odnos do vsebine, še zlasti pa do teme besedila;

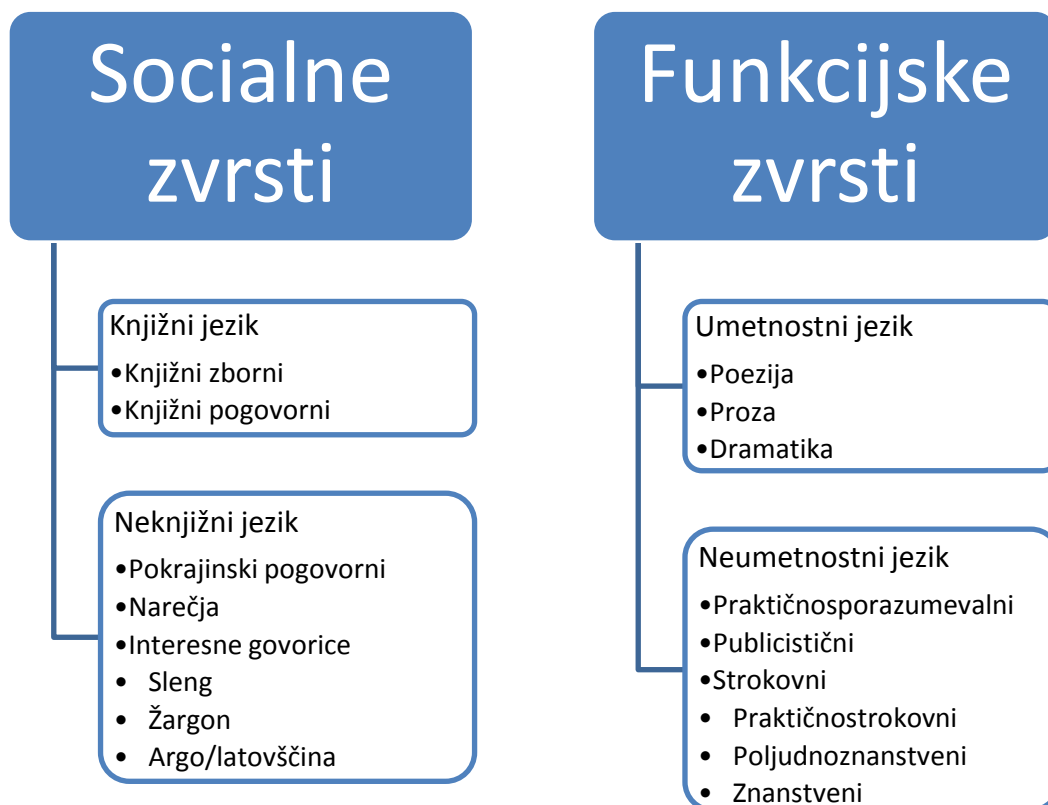
3. sobesedilni indikatorji (situacijski, institucionalni okvir besedila oziroma področje, splošno védenje idr.).

Slog besedila kot celote lahko izluščimo šele s analizo posameznih besedilnih ravni, in sicer po Kuster (2013) v dveh korakih:

1. z makrostilističnim postopkom razkrijemo komunikacijsko situacijo nastanka besedila in njegovo temo, pri daljših besedilih tudi tip tematskega razvoja;
2. z mikrostilističnim postopkom poiščemo stilna sredstva na različnih jezikovnih ravneh:
 - tematska sredstva (elementi tematske verige, semantične mreže idr.);
 - ekspresivna leksikalna sredstva (konotirani leksikalni elementi: besedišče s stilno, strokovno, regionalno, socialno, časovno oznako in čustveno sestavino; tropi);
 - besedotvorne posebnosti (npr. priložnostne tvorjenke);
 - skladenjska sredstva (dolžina in vrsta stavkov, zaznamovan besedni red, stilne figure idr.);
 - morfološki elementi (glagolske oblike, besedne vrste);
 - glasoslovna in grafična sredstva (rima, ritem, velike/male črke idr.).

2.4 Funkcijskozvrstna predstavitev

Besedilne zvrsti slovenskega jezika so glede na pokrajinsko, starostno, poklicno ipd. pripadnost sporočevalca socialne, glede na namen pisanja, občilo in naslovnika pa funkcijske. Podrobnejša razdelitev je prikazana grafično:

Slika 1: Zvrsti slovenskega knjižnega jezika

2.5 Publicistična besedila in poročevalski stil

Publicistična zvrst zajema po definiciji javna občila, namenjena javnosti (publice), torej besedila množičnih občil [...]. Na eni strani so to besedila, ki imajo značilnosti znanstvenih oz. poljudnoznanstvenih podzvrsti (objektivnost, nezaznamovanost jezikovnih sredstev), na drugi segajo v umetnostno zvrst (čustvena zaznamovanost, raba tropov in figur), zato jezik publicističnih besedil ni enoten (Kalin Golob 2003: 40).

Bajt (1993) pri razlagi publicističnih besedil izhaja iz delitve na informativne (poročevalne) in analitično-interpretativne (razčlenjevalno-presojevalne).

Njihov poglavitni namen je posredovanje informacije na splošno dostopen način, tako vsebinsko kot jezikovno. Z jezikovno-stilnega vidika gre za sinkretična besedila, ki zaradi svoje namembnosti (obseči celotno predmetnost avtorsko-bralske sedanjosti, posegati pa tudi v preteklost in prihodnost) uporabljajo ves konglomerat jezikovnih sredstev in stilskih načinov, od tistih, ki krepijo faktografijo, do tistih, ki dejstva beletrizirajo. Na eni strani kažejo [...] izjemno standardiziranost na vseh ravneh (npr. t. i. publicizmi v besednem izboru), na drugi izrazito individualno stilizacijo (Bajt 1993: 92).

Poročevalski stil je po Korošču (1998) eden izmed stilov publicistične funkcijske zvrsti in se uresničuje v besedilih, namen katerih je predvsem informirati, in tistih z vplivanjsko, apelno in vrednotilno sporočanje vlogo. Stilotvorni prvini poročevalskih besedil sta avtomatizem, ki nastane z avtomatizacijo, tj. ustaljevanjem posameznih jezikovnih sredstev, da postanejo običajni za opravljanje določene naloge in se utrdijo v konvenciji med tvorci in naslovniki, in aktualizem, ki je rezultat aktualizacije, tj. nove, sveže, nenavadne uporabe jezikovnih sredstev za doseg posebnega učinka oz. navezovanja stika z naslovnikom. Avtomatizmi so t. i. publicizmi, klišejski izrazi, ki se aktualizirajo npr. s prenosom v umetnostno funkcijsko zvrst, pa tudi razni obrazci osmrtnic, vesti, naznanil. Med sredstva aktualizacije, s katerimi tvorec išče pot k naslovniku, skuša sprožiti njegovo čustveno in razumsko dejavnost, sodijo:

- ločila v naslovih;
- tropi: oksimoron, paronomazija, litote, evfemizmi;
- aposiopeza, apostrofa;
- perifraze (ponovitveni izrazi);
- arhaizmi, neologizmi, besede ekspresivne (včasih tudi pogovorne) stilne vrednosti, nižje pogovorne besede, slengizmi, žargonizmi;
- frazeologemi;
- vulgarizmi;
- metafore, metonimije, sinekdohe, poosebitve, katahreze.

Med poročevalske stileme spada tudi členkovna zveza *naj bi + del. -l*, ki izraža nedokazanost, neuradnost, negotovost, »govoreči z njo vzpostavlja zvezo z izvenjezikovno resničnostjo, ne pa zveze med enotami sobesedila, kar velja za mnoge druge členke« (Korošec 1998: 37).

»Jezikovne prvine, specializirane za poročevalstvo, se začnejo v slovenskem prostoru razvijati v drugi polovici 19. stoletja, z dnevnikom »Slovenski narod« (1868–1945), katerega prvi urednik je bil Jurčič. Takrat se pričnejo pojavljati in razvijati prvi pravi poročevalski *stilemi*« (Kuster 2013: 93). Monika Kalin Golob ta proces razlaga s popolnoma novo vlogo tega političnega lista, namreč vsakodnevnim tvorjenjem novih besedil, obveščanjem o dogodkih, komentiranjem in odzivanjem nanje. Na razvoj novih jezikovnih prvin, ki so nastajale vzporedno z vestiškim pravzorcem in žanrskim osamosvajanjem poročevalnih besedil, so tako vplivale »enake, podobne, ponavljajoče se

okoliščine, ki jo poročevalno besedilo vsak dan znova in znova ubeseduje« (Kalin Golob 2003: 212). Publicizmi ali časopisni stilemi so že od začetka bile navadno besedne zveze, redkeje posamezne besede, ki so ustrezale potrebi po gospodarnosti sporočanja. Mednje po Kalin Golob (2003) sodijo:

- tvorba tvornih deležij sedanjika in preteklika, kar je omogočalo zgoščeno stavčno zgradbo in je bilo normirano do Breznikove slovnice 1916;
- t. i. citatna sklicevalnost, kjer je sklicevalni avtomatizem lahko glavni stavek, spremni stavek, odvisni stavek, medstava, predložna zveza;
- navezovalna sklicevalnost, tj. sklicevanje na drugi vir z rabo členka *da*;
- sklicevalni avtomatizmi glede na nezanesljivost o dogodku, kjer je nezanesljivost izražena:
 - a) besedno: *bojda, menda, baje*,
 - b) morfemsko: *naj bi + deležnik -l*; ta raba lahko ubeseduje domnevo, torej dvom o zanesljivosti sporočenega, neuradnost oz. nepotrjenost političnega dogodka ali nedokazanost (kaznivega) dogodka, stanja; takšno členkovno zvezo je uporabljal že Levstik v *Napreju*, a za izražanje omiljene velelnosti, želje ali namena;
- potrjevanje zanesljivosti s predložno zvezo *iz/v* + lastnostni pridevnik + samostalnik *vir/krog*;
- popravki z evfemizmi, npr. *(neljuba) pomota se je vrinila*;
- navezovanje na okoliščine poročanja:
 - a) sočasnost dogodka in njegove ubeseditve (*Ko to poročamo, seja še traja*);
 - b) napovedovanje obširnejših poročil (*Več o tem prihodnjič*);
 - c) pojasnila za nepopolno poročanje (*Vzrok samomora ni znan*);
- orientiranje znotraj časopisa (*Več o tem na str. ...*).

2.5.1 Časopisni naslovi

Za stilistiko poročevalstva so z vidika besedja, skladijskih razmerij in nejezikovnih (grafičnih) sredstev pomembni in zanimivi časopisni naslovi tako zaradi svoje številčnosti, saj v poročevalstvu načeloma ni besedila brez naslova, kot tudi grafične in vsebinske oblikovanosti (avtomatizmi in aktualizmi). Po Korošču (1998) je

[č]asopisni naslov [...] iz ene ali več besed in znakov tvorjeno stavčno ali nestavčno sporočilo, ki napoveduje in se vsebinsko nanaša na praviloma eno, od drugih besedil grafično ločeno, vsaj iz ene stavčne povedi sestojече besedilo ali besedilno enoto, tako da je tudi sam grafično ločen od tega besedila, in ima poimenovalno-informativno, ali informativno-stališčno, ali pozivno-pridobivalno funkcijo (ib.: 46).

Naslov s poimenovalno-informativno temo označuje besedilo in poimenuje temo, pri naslovih z informativno-stališčno funkcijo izstopa vrednotenje vsebine, stališče avtorja, naslov s pozivno-pridobivalno funkcijo pa navadno izraža avtorjevo ali uredniško zahtevo in o vsebini ne pove ničesar, s čimer skuša pritegniti bralca. »Če taki naslovi ne dobijo ustreznega pojasnila v besedilu, nastopi motnja, imenovana zastrti naslov« (Korošec 1998: 49).

Korošec (1994) obravnava štiri izrazite stilne pojave v časopisnih naslovih slovenskih dnevnikov:

1. Obnovitve, ki so pogoste in izrazite in imajo zato naslovotvorno moč, so dveh vrst: obnovitve klišejev in obnovitve vzorcev. Pri prvih gre za znana rekla, rečenice, pregovore in druge frazeologeme, pri slednjih pa za znane naslove literarnih, filmskih in drugih del.
2. Interpunkcijski časopisni naslovi so tisti, v katerih tvorec dosega želeni učinek s pravopisno regulirano rabo ločil ali s kršenjem teh pravil. Ločila se delijo na a) veliki ločili (vprašaj, klicaj), b) mali ločili (dvopičje, pomišljaj), c) parni (dvodelni) ločili (oklepaj, narekovaj), č) izpustno ločilo (tropičje).
3. Izpustni časopisni naslovi so naslovi z visoko stopnjo avtomatiziranosti. Izpust (elipsa) se razume kot pojav, ki temelji na gospodarnosti jezikovnega izraza, v časopisnih naslovih predvsem zaradi potrebe po kratkosti, in sodi v jezikovni sistem, zato ima tudi sistemske omejitve. Omogoča izpustiti odvečne prvine, torej predvidljive člene, npr. gl. *biti* v pomenu 'nahajati se', izpust vezi, pomožnika *biti*, naklonskih izrazov, povedkov ipd.
4. Zastrti časopisni naslovi se obravnavajo predvsem kot posledica napačnega jezikovnega sredstva, ki je lahko hotena ali nehotena. Če med naslovom in besedilom ne ugotovimo vsebinske povezanosti, gre za prazni naslov. Učinkovit stilni pojav pri teh naslovih je hiperboličnost (hiperbolični časopisni naslov: *Najdena na WC*, in sicer denarnica) in iz nje potencialno učinek senzacionalizma (senzacionalistični naslov).

2.5.2 Besedilni nastop

Za publicistična besedila je bistveno, da bralca pritegnejo že z naslovom in ga nato obdržijo z začetkom besedila.

Začetek je prva besedilna (eno-, dvo-, večstavčna) poved; je »tekstem«, tj. najmanjši, na začetku besedila stoječi del besedila, ki je tudi sam lahko besedilo. Imenujem ga *besedilni nastop*. [...] Odpira vstop v besedilo, hkrati pa je že sam njegov del, ker vsebuje različne stopnje napovednosti, lahko pa vsebino tudi že poimenuje, nakazuje stilno vrednost besedila in avtorjev odnos do vsebine (Korošec 1998: 226).

Avtor v navedenem delu vzpostavlja naslednjo tipologijo besedilnih nastopov:

- vestiški nastop – se najbolj približa dogodku ter ga časovno in prostorsko umesti z izrabo osnovnega vzorca vesti;
- ugotovitveni nastop – v ospredju je ugotovitev o dogodku;
- tezni nastop – gre za tezam podobne izjavne stavke;
- citatni nastop – avtor začenja z navedkom nekoga drugega;
- vprašalni nastop – z vprašalnim stavkom;
- figurativni nastop – uporaba katere koli figure, najpogosteje metafore.

2.6 Kolumna in Vesna Vuk Godina

Klasifikacijo novinarskih žanrov za slovenski prostor je že leta 1987 v svoji doktorski disertaciji oblikovala Manca Košir in umestila kolumno med interpretativna besedila, znotraj njih pa v komentatorsko vrsto. Avtorji imajo v besedilih interpretativne zvrsti angažiran pristop in izražajo svoje mnenje do predmeta obravnave. Za razumevanje učinka kolumne je treba poznati nekaj posebnosti žanra, ki jih omenja Minca Šegula (2016), in sicer da je kolumna stalna rubrika, ki temelji na prepoznavni, močni osebnosti razgledanega pisca, znanega po specifični izbiri predmetov svojih prispevkov in originalnem stilu pisanja. V prispevkih je tema vedno aktualna in splošnega pomena, dobri kolumnisti le občasno dovolijo vpogled v svoje življenje, njihov cilj pa je razkriti ozadje konkretnih dogodkov. Šegula v svojem magistrskem delu (ib.) ugotavlja osnovne gradnike jezikovnega stila v slovenski kolumni, ki so: pisanje o (aktualni) družbeni temi z odkrivanjem ozadja, vključevanje mnenj in ugotovitev, pogosto na začetku in koncu

kolumne, miselna in čustvena komponenta na več jezikovnih ravlinah in pri argumentaciji, pretežno zborni jezik, aktualizmi, od ekspresivnih izrazov do retoričnih figur, kopičenje enako grajenih stavkov, prvo- in drugoosebne oblike, metabesedilni elementi, publicizmi, parenteze in medbesedilnost.

Kot je bilo omenjeno, kolumna sloni na kultu osebnosti, avtor torej ne privablja bralcev samo zaradi svojega veščega pisanja in vsesplošne razgledanosti, temveč predvsem zaradi vseh svojih življenjskih izkušenj, ki so ga izoblikovale in se razkrivajo v pronicljivosti njegovih pogledov na svet, na dogajanja doma in v tujini oz. na vse, kar se mu zdi vredno pozornosti.

Ker bomo v nadaljevanju izhajali iz publicističnih besedil Vesne Vuk Godina, se moramo vsaj na kratko seznaniti z nekaj dejstvi o avtorici, doktorici antropologije, univerzitetni profesorici, mami.

V *Avtoportretu*, dostopnem na spletni strani RTV Slovenija, je zaupala, da je odraščala v trdni družini v Mariboru ob mami bolničarki in očetu direktorju. Z njegovo avtoriteto je imela nekaj težav, celo zbežala je od doma. V nerodnih letih jo je najbolj preizkušalo zdravje in zoprn steznik, ki ga je nosila še v gimnaziji, a kdor jo je sodil po zunanosti, je ni zanimal. V šoli je bila pravi mali genij in je kljub pomislekom domačih doštudirala samoupravljanje in kasneje doktorirala iz antropologije. Nekaj let je imela težave pri uveljavljanju svojih učiteljskih kriterijev, uprli so se ji študenti, vendar ji akademska kariera pomeni manj, kot si ljudje mislijo. Njena največja življenjska šola je biti mati hčerki Maši, ki ima cerebralno paralizo, njena tiha želja pa, imeti prodajalno piškotov.

Na platnici knjige *Zablode postsocializma* so omenjene njene impresivne reference s profesionalnega področja, mdr. njena bibliografija obsega več kot 600 bibliografskih enot. Leta 2003 je kot Fulbrightova štipendistka raziskovala in poučevala na Havajski pacifiški univerzi (HPU), je članica in dolgo let je bila tudi predsednica Mednarodne zveze za antropološko in etnološko znanost (IUAES) ter soustanoviteljica komisije za etične odnose (COER), danes pa predava socialno in kulturno antropologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru in Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Ukvarja se z zgodovino socialne in kulturne antropologije in antropoloških teorij, antropološko analizo socializacijskega in inkulturacijskega procesa ter antropologijo postsocialističnih družb. Piše tudi za časopise in revije in je ena najbolj branih slovenskih družbenih kritikark.

3 PRAKTIČNI DEL

V praktičnem delu naloge bomo pregledali in analizirali dvajset kolumn, ki jih je avtorica Vesna Vuk Godina v lanskem letu objavljala na spletnem portalu Fokusfokus.

Analizirane bodo uporabljene skladenjske strukture ter skladenjskostilistične izbire in njihova pomenska moč na podlagi konteksta.

3.1 Skladenjskostilistična obravnava kolumn

Gledano z makrostilističnega vidika, omenjenega pri Kuster (2013), lahko komunikacijsko situacijo pri nastanku vseh uporabljenih besedil prikažemo z naslednjimi dejstvi: avtorica besedil je znana medijska osebnost, razgledana intelektualka, cenjena poznavalka različnih področij, ki ji verodostojnost daje tudi znanstveni doktorat; prek komunikacijskega kanala, ki je v teh primerih objavljanje pisnih kolumn na mnenjskem spletnem portalu, za katerim stoji kakovostna ekipa ustvarjalcev in podpornikov, se ažurno odziva predvsem na aktualno socialno-politično dogajanje; če kdaj spozna, da je sodila prehitro ali napačno, bralca obvesti tudi o tem (prim. kolumni, objavljeni 16. 7. 2015 in 10. 7. 2015).

Tematike kolumn so družbene, socialne, politične, ideološke. Kritična razmišljanja o političnih dogajanjih ter političnih osebnostih v Sloveniji in tujini, o (ne)inteligenci v obeh pomenih besede, o korupciji, neumnosti in neizobraženosti so izpeljana s spodaj prikazanimi tipi tematske progresije, ki se v besedilih prepletajo in menjavajo skladno z avtoričinim individualnim slogom poudarjanja pomembnih informacij; izstopajoča je progresija s stalno temo, kjer avtorica s popolnim, delnim in parafraziranim ponavljanjem usmeri pozornost na dejstvo, ki se ji zdi pomembno. Močan ekspresivni učinek dosega z bistvenim razpoznavnim stilemom svojega sloga, in sicer »razbitimi« strukturami. Vsako propozicijo lahko postavi v svojo poved, torej odvisnikov ne poveže z glavnim stavkom, kot bi bilo pričakovano. Osamosvoji cele strukture, ki bi lahko bile priredja ali podredja.

Navedenih je nekaj zgledov razvijanja teme v kolumnah.

- Primeri linearne tematske progresije in razbitih stavčnih struktur, ki bi lahko bile povezane, a jih avtorica osamosvoji, saj s pretrganostjo doseže stopnjevanje napetosti, ostrost:

Še večjo blamažo in škodo pa je povzročil Pahor s koledarjem. Na katerem seveda nastopa kot model. Česar predsednik države ne more početi. Namreč biti model za koledar. (Godina, 17. 2. 2015)

Ob tem je spet, kot običajno, izgubljena širša slika. Ki je ključna. In to za vse državljane in državljanke. (Godina, 23. 3. 2015)

Lastnina je tudi — če ne predvsem — socialna kategorija. Ki zadeva odnose. Ene od temeljnih, če ne celo temeljne družbene odnose. (Godina, 27. 4. 2015)

- Primeri progresije s stalno temo:

Ženska na čelu EU. Merklova. Mati. Samovoljni subjekt zunaj Zakona. Temu subjektu ni mogoče oporekati. Temu subjektu se ni mogoče upreti. (Godina, 16. 7. 2015)

Za konec: Paul Krugman ugotavlja, da so ukrepi, ki jih EU zahteva od Grčije, norost. Ugotavlja tudi, da je cilj teh ukrepov izvesti državni udar v Grčiji — torej spraviti Ciprasa z oblasti. Da zahtev, na katere je moral pristati Cipras, ne motivira ekonomska logika, temveč maščevalnost. Da gre za uničenje državne suverenosti Grčije. In da zahtevani ukrepi predstavljajo groteskno izdajo vsega, kar naj bi evropski projekt predstavljal. (Godina, 16. 7. 2015)

Vsaka stranka vleče na svojo stran. Skrbi le ali predvsem zase. Trga družbeno na majhne delce, ki postajajo vedno bolj nekompatibilni. Pri tem prireja vse, kar je potrebno. Širše družbene interese. Zakone. Procedure in postopke. (Godina, 23. 3. 2015)

- Primeri progresije z razčlenjeno temo:

Najprej moram vzeti nazaj dve stvari, ki sem ju zapisala prejšnjič: prvič, da smo z grškim referendumom dobili delujočo levo alternativo, in drugič, da smo s Ciprasom dobili novega voditelja evropske levice. (Godina, 16. 7. 2015)

Naš dragi in ljubljani predsednik države je imel v zadnjem času dva izpada. Prvi je bil izjava, da je eden od treh njegovih najljubših filmov Pretty Woman. (Zgrožen komentator je pripomnil, da gre za najbolj "babji film" vseh časov). Drugi pa je koledar, ki ga je izdal (samemu sebi) za leto 2015. (Godina, 17. 2. 2015)

Za avtoričin pripovedni postopek bi lahko vpeljali izraz »provokativno intelektualistično kritiziranje«; po ustaljenih predstavljenih kriterijih na podlagi pomenskih razmerij v besedilih prevladuje opisovanje z naštevalnim razmerjem, eksplikativno razvijanje teme, ki se kaže v rabi vzročnostnih razmerjih – opazno pa je tudi, da vzpostavitev teme v prvem delu sledi konkretno in splošno pojasnjevanje v drugem delu, ter utemeljevanje na podlagi pojasnjevalnega ali sklepalnega razmerja.

Preprosta kvantitativna metoda štetja povedi pokaže, da se avtorica v publicističnih besedilih najraje izraža z udarnimi kratkimi enostavnimi povedmi, ki jih je npr. v kolumni iz 16. 7. 2015 kar triinpetdeset, medtem ko je večstavčnih skoraj pol manj (sedemindvajset). Od tega je skoraj polovica povedi tristavnih, skoraj tretjina dvostavnih, preostalih sedem pa štiri- in petstavčnih. Za njeno pisanje je značilno, da večstavčni povedi sledi več enostavnih ali pa ravno obratno, da več enostavnim sledi razvejena večstavčna poved. Po Kosovi definiciji se v »stavčni skladnji [...] uveljavljajo nazorno-predstavna, miselna in čustvena komponenta stila, to pa zmeraj v posebnih sintaktičnih formah« (Kos 1994: 128). Vesna Vuk Godina uporablja tako bogato razvejena podredja, ki stil uvrščajo v razumsko skladnjo, »zlasti tisti podredni stavki, ki izražajo logistična, kavzalna ali modalna razmerja« (ib.), kot tudi elemente, ki dajejo skladnji čustveno funkcijo, v njenih kolumnah opazno prevladujočo, namreč »stavčni členi ali stavki se povezujejo z istimi vezniki ali brez njih [...], ponavljanja besed, besednih zvez ali podobno zgrajenih stavkov« (ib.). Ekspresivno noto dosega tudi s pogosto rabo zanikanih povedi in naklonskih glagolov:

Grška država morda res ne zna pobrati davkov od najbogatejših Grkov. A se zdi, da tega ne zna tudi slovenska država. (Godina, 23. 7. 2015)

Pogosto se ji zapišejo celi odstavki, sestavljeni iz enostavnih povedi, kot npr. v sledečem zgledu, v katerem sprejemnik avtoričin odpor oz. neodobranje kar fizično občuti zaradi namernega prekinjanja gladkega toka branja s končnimi ločili med stavki, ki bi jih lahko povezovala tudi nekončna ločila; vsako propozicijo postavi v svojo poved, kar povzroči večjo nepričakovanost na ravni oblike in s tem večjo stopnjo informativnosti:

A bom tokrat tovrstne komentarje izpustila. Ker se mi slovenski "ne" solidarnosti Grčiji zdi predvsem simptom. Simptom Slovenčkov in Slovenčic. Ki nam pove več o njih kot pa o Grkih in

Grkinjah. Čeprav imajo te dni Slovenčki in Slovenčice polna usta Grkov in Grkinj. Enako kot slovenski politiki. (Godina, 23. 7. 2015)

V večstavčnih povedih prevladujejo predmetni odvisniki, najdemo pa še ostala podredna in priredna razmerja ter njihove kombinacije med stavki, za katere podajam nekaj primerov.

- Časovno priredje s predmetnim in prilastkovim odvisnikom:

Ko Slovenčki in Slovenčice in slovenski politiki ugotavljajo, da Grčija ni opravila domačih nalog, ki jim jih je predpisala evropska sveta Trojica, pri tem v resnici govorijo o sebi. (Godina, 23. 7. 2015)

- Pogojni in predmetni odvisnik z vrinjenim stavkom s predmetnim odvisnikom:

Če bo Grčiji uspelo zastrašiti kapitalske centre — in posnetki zastopnikov teh centrov jasno kažejo, da jim bo —, bodo tudi druge zadolžene države razumele, kako igrati igro. (Godina, 2. 2. 2015)

- Vzročni in prilastkov odvisnik, pojasnjevalni vrivek s predmetnim odvisnikom:

Ker lastnina in še posebej privatna lastnina nista zgolj ekonomsko razmerje, je vprašanje privatizacije, s katerim se ukvarjajo politiki in mediji — namreč vprašanje oz. upanje, da bo privatno lastništvo pripeljalo do racionalnejšega upravljanja podjetij — brezpredmetno. (Godina, 27. 4. 2015)

- Protivno priredje in predmetni odvisnik:

Nisem hotela več o tem pisati, toda plebiscitarni slovenski “ne” solidarnosti z Grčijo me je prisilil, da bom vseeno. (Godina, 23. 7. 2015)

- Dopustni odvisnik in prilastkov odvisnika:

Kljub svinjarijam, ki so jih v zgodovini počeli, so bili med moškimi posamezniki, ki so zmogli kritično ovrednotiti te prakse. (Godina, 30. 3. 2015)

- Prislovni načinovni primerjalni odvisnik:

Kot se za domačijsko logiko spodobi, moralna doslednost ne obstaja. (Godina, 16. 3. 2015)

- Prislovni načinovni odvisnik, prilastkov odvisnik, predmetni odvisnik:

Namesto da bi podprla Grčijo in njene poskuse spreminjanja pravil v EU, bo Slovenija raje nadaljevala z utečeno igro, ki vodi v tisto, kar Flassbeck imenuje “družbena katastrofa”. (Godina, 23. 2. 2015)

Omenjeno je bilo, da avtorica rada uporablja kratke stavčne strukture, s katerimi povečuje dinamiko sporočanja in v kombinaciji z daljšimi povedmi doseže različne ekspresivne učinke. Sledil bo pregled najprej enodelnih stavčnih struktur, nato pa še dvodelnih.

Enodelne neglagolske stavčne strukture	Primeri	Viri
samostalniška struktura	<i>Merklova. Mati.</i> <i>Napaka.</i> <i>Hrvati.</i> <i>Znanja.</i> <i>Pika.</i> <i>Slovenija. Sužnja Nemčije.</i> <i>Pahorjev Pirellijev koledar</i> <i>Terenska raziskava</i> <i>Upor kot medrazredni konsenz</i> <i>Zaščita interesov Zahoda</i> <i>Varovalka pravnega reda</i> <i>Ideološko zavajanje</i> <i>Samolikvidacija države. Njen zato in pokop.</i>	16. 7. 2015 30. 7. 2015 30. 7. 2015 2. 2. 2015 30. 3. 2015 23. 2. 2015 17. 2. 2015 29. 6. 2015 2. 2. 2015 13. 4. 2015 13. 4. 2015 20. 4. 2015 27. 4. 2015
pridevniška struktura	<i>Odgovorni, spoštljivi, kooperativni, lojalni...</i> <i>Najbolj dodelana. Najmočnejša.</i> <i>Ponosna.</i> <i>Neznosnega.</i>	30. 7. 2015 3. 3. 2015 23. 2. 2015 20. 4. 2015
prislovna struktura	<i>Naprej.</i> <i>Dnevno.</i> <i>Z nasmehom.</i> <i>Prostovoljno.</i> <i>Možno.</i>	2. 2. 2015 2. 2. 2015 2. 2. 2015 2. 2. 2015 3. 3. 2015

	<i>Strašno.</i>	30. 3. 2015
	<i>Lepo.</i>	11. 5. 2015
členkovna struktura	<i>Ne.</i>	16. 7. 2015
	<i>Žal.</i>	20. 4. 2015
nedoločniška struktura	<i>Za crknit.</i>	30. 3. 2015
	<i>Odpustiti Pahorjevega speechwriterja</i>	29. 6. 2015
medmetna struktura	<i>Bravo! Bravo!</i>	22. 6. 2015

Tabela 1: Enodelne neglagolske stavčne strukture

Godina uporablja vse tipe enodelnih neglagolskih stavčnih struktur (razen zvalniških), ki ji pomagajo uspešno in hitro ustvariti različne ekspresivne pomene. Največ uporablja samostalniške strukture, ki so pogoste že v naslovih in podnaslovih ter omogočajo zgoščeno, gospodarno in stilno efektivno prenašanje sporočila. Za pridevniške in prislovne strukture je v kontekstu opazno izražanje ekspresivnih pomenov, predvsem ironičnih.

Med enodelnimi glagolskimi stavčnimi strukturami izstopa raba enovezljivega glagola v povedku s t. i. logičnim osebkom v dajalniku.

Enodelne glagolske stavčne strukture	Primeri	Viri
Enovalentne strukture		
VF imp – S dat	<i>Temu subjektu ni mogoče oporekati.</i>	16. 7. 2015
	<i>Temu subjektu se ni mogoče upreti.</i>	16. 7. 2015
	<i>Temu je treba zaploskati.</i>	22. 6. 2015
	<i>Osamosvojiteljem je uspelo.</i>	11. 5. 2015
VF imp – praep S	<i>Gre za za ZDA zelo značilen primer etnocentrizma.</i>	11. 5. 2015
	<i>Za posledice gre.</i>	30. 3. 2015
	<i>Gre namreč za naravno jin-jang ravnovesje.</i>	30. 3. 2015

Tabela 2: Enodelne glagolske stavčne strukture

Pri opazovanju stavkov z okrnjeno zgradbo je očitno, da ima Godina rada elipso in tovrstne tvorbe, kar se ujema s njeno težnjo po kratkih, pomensko udarnih stavkih. Najdejo se tudi primeri za antielipso, ostalih tipov pa v slogovne namene niti ne izkorišča.

Stavki z okrnjeno zgradbo ²	Primeri	Viri
nedokončani stavek	<i>[V (pod)naslovih:] Cipras in Varufakis sta verjela EU je malo mar</i>	16. 7. 2015 16. 7. 2015
preskok ali anakolut	<i>Lahko bi moralizirali o njihovi nesolidarnosti Slovenčkov in Slovenčic. (op. a.: napaka)</i>	23. 7. 2015
mešanje vezave ali kontaminacija	<i>Tudi zato, ker je kot edini doslej pravilno zastavil tisto, <u>čemer</u> bi se v marksizmu reklo razredno vprašanje: (op. a.: napaka – čemur ali o čemer)</i>	2. 2. 2015
izpostavljeni stavčni člen	<i>Takrat sem <u>lahko</u> hčerko, ki ima cerebralno paralizo, <u>lahko</u> peljala na morje trikrat.</i>	29. 6. 2015
izpust ali elipsa	<i>[In ob tem me je groza.] Za mojo hčerko. Za moje študente. Kazen za upor – ukrepi sadomazohističnega nadjaza. Bomo prodali [Telekom]. Smo obljubili [da bomo prodali]. O kakšni resni preiskavi ne duha ne sluha. Vsekakor zanimiva situacija. Za posledice [gre], ki jih s svojim delovanjem, idejami in zahtevami proizvajate.</i>	16. 7. 2015 16. 7. 2015 22. 6. 2015 22. 6. 2015 3. 3. 2015 2. 2. 2015 30. 3. 2015
antielipsa	<i>Katera od dam je ravnala <u>bolj</u> samoljubno, <u>bolj</u> asocialno, <u>bolj</u> nedopustno in <u>bolj</u> vodeno s strani partikularnih interesov kapitala, bo pokazala zgodovina.</i>	10. 7. 2015

Tabela 3: Stavki z okrnjeno zgradbo

² Podčrtanost ni nikjer del originalnega citata, vse zglede podčrtala A. M.

Pri dvodelnih stavčnih strukturah so najpogostejše dvovalentne strukture s predmetom v tožilniku. Če upoštevamo, da avtorica uporablja ogromno zanikanih povedi, se tej statistični izjavi pridružijo še strukture s predmetom v roditelju. Primeri za štiri- in petvalentne strukture niso bili zasledeni.

Dvodelne stavčne strukture	Primeri	Viri
Enovalentne strukture		
S nom – VF	<i>To je seveda kršitev meja.</i>	3. 3. 2015
	<i>Milijarda gor ali dol res ni pomembna.</i>	3. 3. 2015
S nom – VF – da SENT	<i>Dodatna kršitev pa je, da so nemški poslanci in poslanke to stališče pozdravili z aplavzom.</i>	3. 3. 2015
Dvovalentne strukture		
S nom – VF – S acc	<i>Na kogarkoli se ta aplavz že nanaša.</i>	22. 6. 2015
S nom – VF – da SENT	<i>Izvedeli smo, da je poročilo KPK o Janši odpravljeno, ker je bila Janši kršena ena od človekovih pravic.</i>	3. 3. 2015
S nom – VF – S dat	<i>Temu odporu so se pridružili tudi grški ladjarji.</i>	2. 2. 2015
S nom – VF – S gen bati se – da SENT	<i>Človek se lahko samo boji, kaj se bo zgodilo ta teden.</i>	3. 3. 2015
S nom – VF – S na acc	<i>Na tem bi morale delati ta in vse prihodnje slovenske vlade.</i>	22. 6. 2015
S nom – VF – ADV loci/directionis/modi	<i>Po tej logiki je deloval Varufakis. (modi) Tudi letos grem na morje na Hrvaško. (directionis)</i>	16. 7. 2015 30. 7. 2015
Trivalentne strukture		
S nom – VF – S dat – S acc	<i>Domislek vrlega Pahorja je povzročil škodo državi.</i>	17. 2. 2015
S nom – VF – S dat – (da) (naj) (bi) SENT / INF / S acc	<i>Ženska, ki je delala v nekem hotelu, mi je povedala, kako v Mariboru izgleda prostitucija.</i>	9. 3. 2015
S nom – VF – S acc – S instr	<i>Še večjo blamažo in škodo pa je povzročil Pahor s koledarjem.</i>	17. 2. 2015

S nom – VF – S acc – S instr – da SENT	<i>Nova grška vlada očitno namerava kapitalne centre potolči z njihovim lastnim orožjem.</i>	2. 2. 2015
	<i>Kjer so nekateri svojo neudeležbo na proslavi ob koncu 2. svetovne vojne utemeljevali z dejstvom, da so to vojno pri nas dobili partizani.</i>	11. 5. 2015

Tabela 4: Dvodelnne stavčne strukture

»Polstavke imenujemo tak del povedi (ali poved), ki mu je jedro neosebna glagolska oblika ali kak pridevnik ali samostalnik iz povedka« (Toporišič 2000: 632). Toporišič loči šest skupin, in sicer deležijske, deležniške, nedoločniške, namenilniške, pridevniške ter samostalniške, od katerih pri avtorici najdemo le nekaj primerov, torej se ne poslužuje njihovih potencialnih stilističnih razsežnosti.

Polstavki	Primeri	Viri
Deležijski	<i>Kar je — <u>milo rečeno</u> — argument, ki ga težko razumemo celo tisti, ki še nekaj vemo o slovenski zgodovini.</i>	4. 5. 2015
Nedoločniški	<i>Če bo Grčiji uspelo zastrašiti kapitalne centre — in posnetki zastopnikov teh centrov jasno kažejo, da jim bo —, bodo tudi druge zadolžene države razumele, <u>kako igrati igro</u>. Očitno nesmiselno je <u>ne udeleževati se proslave ob koncu 2. svetovne vojne z zgoraj omenjenim argumentom</u>.</i>	2. 2. 2015 11. 5. 2015

Tabela 5: Polstavki

Za razumevanje individualnih posebnosti publicističnega stila Vesne Vuk Godina v kolumnah je treba pregledati tudi postavitev sestavin in retorične figure, ki sodijo med bistvena sredstva, s katerimi izraža in dosega globlje pomene svojega pisanja. Ponavljanja je nemogoče spregledati, posebej številne anafore in epifore, tako da tudi najbolj trmast

bralec ne more uiti sporočilu, ki se po navadi glasno razkriva še z rabo retoričnih vprašanj, ironije, hiperbol, stopnjevanja in paralelizmov v zgradbi stavkov, povedi in odstavkov. Tudi mnogovezja, brezvezja, vzklike in vrivke izrablja za večplastno sporočanje, v ozadju katerega so pikre resnice in skoraj obvezno posmeh. Po teoriji o členitvi po aktualnosti sta najpomembnejši mesti prvo, kjer naj bi stala stara informacija, in zadnje, kjer naj bi izvedeli novo dejstvo. Kot bo razvidno iz spodaj navedenih primerov, avtorica pred to načelo postavi umetniško svobodo in doseganje slogovnih učinkov z različnimi postopki in figurami.

Anafora, ponavljanje iste besede ali besedne skupine na začetku zaporednih stavkov:

Da nas bo imela mama Merkel rada. Da bomo mož beseda. Da bo rekla, kako pridkani da smo. (Godina, 22. 6. 2015)

Ali zato, ker jih ne poznajo. Ali zato, ker jih nočejo priznati. Ali pa iz kakšnih drugih razlogov. (Godina, 22. 6. 2015)

Presenetilo pa je, resnici na ljubo, tudi mene. Presenetilo me je, da so slovenski prodajalci zbrali vsaj trohico samospoštovanja in to tudi javno pokazali. (Godina, 22. 6. 2015)

Za posledice gre. Za posledice, ki jih s svojim delovanjem, idejami in zahtevami proizvajate. (Godina, 30. 3. 2015)

Epifora, ponavljanje besed ali besednih skupin na koncu zaporednih stavkov:

Naredili smo napako. Nedopustno napako. (Godina, 30. 7. 2015)

On hoče drugačno politiko. Drugo politiko. (Godina, 30. 7. 2015)

Zato pri lastnini ne gre samo za ekonomsko racionalnost. Ampak tudi za socialno racionalnost. Za družbeno racionalnost. (Godina, 27. 4. 2015)

Anadiploza, ponavljanje besed na koncu prvega in začetku drugega stavka:

Ker se mi slovenski "ne" solidarnosti Grčiji zdi predvsem simptom. Simptom Slovenčkov in Slovenčic. (Godina, 23. 7. 2015)

Seveda pa ne za Slovenijo. Slovenija bo še naprej pridna. (Godina, 2. 2. 2015)

Vendar dobro ilustrira domačijsko logiko — logiko, ki je bila vso zgodovino prevladujoča logika socialnega delovanja Slovencev. (Godina, 16. 3. 2015)

Torej refevdalizacija. Refevdalizacija slovenske družbe. (Godina, 23. 3. 2015)

Geminacija je podvojitve iste besede v tesnem zaporedju:

Strašno. Strašno. Strašno. Strašno. (Godina, 30. 3. 2015)

Epanalepsis, podvojitve besedne enote na začetku in koncu stavka:

Strašno. Strašno. Strašno. Strašno. In še enkrat strašno. (Godina, 30. 3. 2015)

Demokracija, onkraj katere demokracije ni. Demokracija, brez katere demokracije ni. (Godina, 20. 4. 2015)

Stopnjevanje ali gradacija:

Oboji ugotavljajo, da si grški narod solidarnosti — vsaj slovenske — ne zasluži. Saj ni opravil domačih nalog. Naprimer strukturnih reform. Poleg tega Grki ne plačujejo davkov. Torej se izogibajo svojim obveznostim do države. Še najbolj najbogatejši. Naprimer ladjarji. Grki poslušajo brez računov. Hkrati pa se ne obnašajo kot Slovenci, si predstavljate. Imajo višje pokojnine. Ne izpolnjujejo svojih dolžnosti do EU. EU vidijo kot skupnost, v kateri iščejo samo koristi, izogibajo pa se svojim dolžnostim. (Godina, 23. 7. 2015)

Cerar ni mogel priklicati na telefon niti hrvaškega predsednika. Ta očitno s Cerarjem ni želel govoriti. Ga je ignoriral. Zanj je nula. Ne šteje niti toliko, da bi mu dvignil telefon. (Godina, 30. 7. 2015)

Privatizacija državnega premoženja v Sloveniji je v tej luči proces uničevanja države kot ekonomskega, socialnega in političnega subjekta. Pomeni njen zaton. Njeno samolikvidacijo. Njen pokop. Če že ni, bo postala samo podaljšek volje in moči korporacij. In seveda bo podpisala TTIP. Jasno. Da bo imela pravno podlago za suženjsko služnost tujim ekonomskim centrom. (Godina, 27. 4. 2015)

Hiperbola izrazi misel z izrazitim pretiravanjem smisla:

Slovenci smo se pustili potisniti ob zid. Posipavamo se s pepelom. In ne upamo niti mrdniti. (Godina, 30. 7. 2016)

Ne morem se spuščati v razpravo o tem, kako je mogoče, da vsem slovenskim vladam uspe redno in vedno narediti točno tisto, kar je za Slovenijo najslabše. Če obstajata samo dve možnosti, nezmotljivo izbere tisto slabšo. Če jih je deset ali več, spet nezmotljivo izbere tisto najslabšo. (Godina, 27. 4. 2015)

Slovenska država očitno ni izbirčna pri iskanju lastnih grobarjev. Vsak ji pride prav. Samo da jo pokopljejo. Čim hitreje. In čim učinkoviteje. (Godina, 27. 4. 2015)

Asindeton ali brezvezje:

Napaka, ki se bere kot dokaz nemoči. Strahu. Podelanosti. Brezjajčnosti. (Godina, 30. 7. 2015)

Za mednarodne kapitalske centre Grčija torej ni nevarna le kot Grčija. Ampak kot primer za druge. Za Španijo. Irsko. (Godina, 2. 2. 2015)

Polisindeton ali mnogovezje:

Ko Slovenčki in Slovenčice in slovenski politiki ugotavljajo, da Grčija ni opravila domačih nalog, ki jim jih je predpisala evropska sveta Trojica, pri tem v resnici govorijo o sebi. (Godina, 23. 7. 2015)

Saj da nima denarja. Saj da je do EU v pat poziciji. In do trojke. Saj da nima izkušenj. Itd. Ipd. (Godina, 30. 7. 2015)

Vzklik ali eksklamacija:

Uboga Nemčija! Ubogi Janša!; Lepo vas prosim! (Godina, 3. 3. 2015)

Super! (Godina, 2. 2. 2015)

Še več! (Godina, 17. 2. 2015)

Vrivek ali parenteza:

Čeprav, resnici na ljubo, to ne bo pisanje o Grčiji. (Godina, 23. 7. 2015)

Ker je današnji kapitalizem, kot sem že večkrat zapisala, družba, v kateri ne profitirajo pridni in nevidni — beri Slovenčki —, ampak vidni in tisti, ki delajo probleme, je povsem jasno, kdo ima v celotni igri prednost. (Godina, 30. 7. 2015)

Nasprotje ali antiteza:

In ki je bil — v dobrem in slabem — viden že od začetka njegove kariere. (Godina, 17. 2. 2015)

Milijarda gor ali dol res ni pomembna. (Godina, 3. 3. 2015)

To, da so kapitalski centri izsilili njegov odstop, namreč ni njihova zmaga. Ampak njihov poraz. (Godina, 10. 7. 2015)

Retorično vprašanje:

Kaj gre narobe? (Godina, 30. 7. 2016)

Kaj ima vse to skupnega z Veberkomom? (Godina, 13. 4. 2015)

Se še spomnite, kako je Bratuškova zatrjevala, da v Sloveniji ne bomo zapisali zlatega fiskalnega pravila v Ustavo? (Godina, 13. 4. 2015)

Ali ima to kaj opraviti z znano samodestruktivnostjo Slovencev, ki se kaže tudi v številu samomorov, alkoholikov? (Godina, 27. 4. 2015)

Paralelizem ali vzporedje na ravni stavkov, povedi in odstavkov:

Kršitev meja širi in redefinira tisto, kar je dovoljeno. Možno. In normalno. In kar velikokrat ne bi smelo biti sprejemljivo. Možno. In normalno. (Godina, 3. 3. 2015)

[Čeprav, resnici na ljubo, to ne bo pisanje o Grčiji.] Ampak o Sloveniji. O Slovenčkah. In Slovenčkah. Ki so se spet, kot vedno, postavili na napačno stran. Napačno presodili situacijo. In napačno ukrepali. (Godina, 23. 7. 2015)

Izraža namreč oceno, koliko so slovenski prodajalci državnih podjetij pri zahodnem kapitalu spoštovani. [/] Odgovor je: nič. [/] Izraža tudi oceno, koliko slovensko državo kot ekonomskega in političnega akterja Zahod jemlje resno. Odgovor je spet: nič. [/] In izraža oceno, koliko slovensko državo na Zahodu spoštujejo. Spet ocena: nič. (Godina, 22. 6. 2015)

Ironija ali podsmeh je eden njenih najučinkovitejših slogovnih prijemov za zbujanje bralčeve refleksije:

Kajti Schäuble, za katerega je EU projekt njegovih osebnih vrednot in ki je najprej za vrat stisnil Grke, nato Nemce, na koncu pa še člane svoje stranke, je, ko je v parlamentu pojasnjeval, kako mora Nemčija znova in znova reševati evropski projekt — uboga Nemčija! —, izrekel tudi misel o tem, da Grčija kot članica EU ne more delati tega, kar sama hoče. (Godina, 3. 3. 2015)

Če pustimo ob strani, da bo Janša kmalu postal osebek z najdaljšim seznamom kršenih človekovih pravic — ubogi Janša! —, je poduk jasen: pravna država v Sloveniji je postala poligon izigravanj in merjenja moči različnih “domačij”. (Godina, 3. 3. 2015)

[Bomo prodali. Tako smo obljubili.] Samo, da nas bo imela mama Merkel rada. Ker bomo mož beseda. In samo, da bodo v Združenih državah Nemčije politiki lepo govorili o nas. Nas trepljali po ramah. In nas hvalili, kako pridkani da smo. (Godina, 22. 6. 2015)

Aluzije se lahko nanašajo na splošno znana dejstva kulturne zakladnice, na aktualno politično dogajanje ali kar na kako njeno prejšnjo kolumno oz. drugo delo:

Ne sicer popeljati Slovenije skozi tranzicijo v krasni novi svet razvitega zahodnega kapitalizma z vsemi pripadajočimi pritisklinami. (Godina, 11. 5. 2015)

Gre za mnenje volilne baze. Tiste, ki jo je Pahor friziral. In počel zanjo še druge spoštovanja vredne reči. (Godina, 29. 6. 2015)

To je torej novodobna oblika slovenskega hlapčevstva. Novodobna ve[r]zija oznake “za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni”. (Godina, 4. 5. 2015)

Kopičenje ali akumulacija se nanaša na zaporedje sinonimnih oz. podobnopomenskih besed:

Ne le Grki, ampak tudi Slovenčki in Slovenčice že stoletja vidijo državo kot tujca, ki ga je treba ogoljufati. Okrasti. Prinesti okoli. In kar je še tovrstnega ravnanja. (Godina, 23. 7. 2015)

Ker kolumne sodijo v publicistično funkcijsko zvrst, bomo preverili tudi stilistična sredstva aktualizacije, značilna za tovrstna besedila, ki jih izpostavlja Korošec (1998):

Stilna sredstva	Primeri	Viri
frazem	<i>Posipavamo se s pepelom.</i>	30. 7. 2015
apostrofa	<i>Bravo, Grki!</i>	10. 7. 2015
vulgarizem	<i>Za <u>crknit</u>.</i>	30. 3. 2015
neologizem	<i>westernizacija</i>	23. 3. 2015
ekspresivne besede	<i>Zanj je <u>nula</u>.</i>	30. 7. 2015
žargonizem	<i>Ta reakcija je bila <u>okej</u>.</i>	30. 7. 2015
poosebitev	<i><u>Korporacije</u> hočejo potisniti nacionalne države na rob družbene, politične in ekonomske igre.</i>	27. 4. 2015
sinekdoha	<i>Lepe homo in hetero <u>vasi</u> se lepo kregajo</i>	16. 3. 2015
metonimija	<i>Ta je z zbiranjem podpisov za referendum <u>po nedeljskih mašah</u> presegla samo sebe.</i>	16. 3. 2015
metafora	<i>Že kar nekaj časa nazaj je zelo znan mislec — ki bi ga Cerar moral poznati —, zapisal, da obstajata le dve vrsti uspešnih politikov: <u>lévi</u> (ZDA, Nemčija itd.) in <u>lisice</u>. Kar so Hrvati.</i>	30. 7. 2015

Tabela 6: Stilna sredstva

Ločila v naslovih so pojav, ki ga Korošec (1994) obravnava pri stilnih značilnostih časopisnih naslovov; tovrstne uvršča med interpunkcijske, poleg njih pa loči še obnovitvene, izpustne in zastrte naslove.

Stilnost časopisnih naslovov je (med drugim) tudi v tem, da se v njih pravila za nastopanje nekaterih ločil bodisi upoštevajo bodisi ne. Iz tega izhajajo različne stopnje opaznosti časopisnih naslovov, od nevtralnosti do poimenovalno-informativne in prek informativno-stališčne do pozivno-pridobivalne. Mogoče je reči, da imajo ločila v naslovih poleg prvotne, interpunkcijske vloge, recimo pravopisnega »standarda«, še drugotno, naslovno vlogo, kamor spada tudi to, da so lahko v naslovih opuščena (Korošec 1998: 106).

Kolumne niso tipično publicistično besedilo, temveč tako v zunanji zgradbi kot vsebinski razčlenjenosti odsevajo avtorjeve unikatne izbire, kar se pri Godini kaže tudi pri oblikovanju naslovov in rabi več podnaslovov, zato so oboji vključeni v spodnji pregled.

a) Veliki ločili (vprašaj, klicaj):

Ali katoliška srenja bere medkulturne evidence? (Godina, 16. 3. 2015)

Razumete, dame? Človeška neumnost je brezmejna, ženska pa še bolj. (Godina, 30. 3. 2015)

Leva alternativa? Novi voditelj levice? Ne. (Godina, 16. 7. 2015)

Kaj gre narobe? (Godina, 30. 7. 2015)

Uboga Nemčija! Ubogi Janša! (Godina, 3. 3. 2015)

Bravo, Grki! Evropa in EU sta dobili delujočo levo alternativo (Godina, 10. 7. 2015)

b) Mali ločili (dvopičje, pomišljaj):

»Dvopičje nastopa v časopisnih naslovih s svojo skladenjsko in neskladenjsko rabo, vendar z velikim prevladovanjem prve. Skladenjsko dvopičje je izrazito napovedno (kataforično) ločilo, če nanj gledamo besediloslovno« (Korošec 1998: 114). Godina dvopičje izrablja za učinkovite obnovitvene naslove.

Prosto po Laschu: narcizem kot prilagoditev (Godina, 17. 2. 2015)

Prostitucija: poročilo s terena (Godina, 9. 3. 2015)

Odgovor: Nič (Godina, 22. 6. 2015)

Primer 1: Grška zgodba (Godina, 3. 3. 2015)
Primer 2: Poročilo KPK (Godina, 3. 3. 2015)
Primer 3: NLB (Godina, 3. 3. 2015)
Primer 4: Flassbeck ali TVS (Godina, 3. 3. 2015)
Primer 5: Dokapitalizacija (Godina, 3. 3. 2015)

Podnaslovi v navedeni kolumni so skonstruirani po principu znanstvenega pisanja, kjer je treba teze potrditi z argumenti in primeri, kar v našem kontekstu deluje sveže in izvirno.

c) Parni (dvodelni) ločili (oklepaj, narekovaj):

»Poseben položaj ali vrednost besede ali besedne zveze ima v narekovajnih naslovih zelo pogosto ironični pomen; narekovaji so enakovredni – tudi ironično rabljenemu – frazeologemu *tako imenovan*« (Korošec: 1998: 122).

Grčija je nevarna kot "grški model" (Godina, 2. 2. 2015)

Razpadanje na "domačije" (Godina, 23. 3. 2015)

"Ne" je simptom (Godina, 23. 7. 2015)

»To, da je *možna* sestavina besede ali besedila v oklepaju, je v naslovu uporabljeno kot učinkovita bralna igra, ki je v tem, da se bodisi prebere »čez« enoto v oklepaju, bodisi tako, kot da enota ni v oklepaju« (Korošec 1998: 120). Kadar je enota v oklepaju na koncu, »se "možna enota" razbere kot dodatna« (ib.). Narekovaji zaznamujejo tudi poseben pomen, citiranje, prevzem/izposojajo besede oz. besedne zveze iz drugega jezika ipd.

Istospolni in levičarji (in "levičarji") (Godina, 16. 3. 2015)

Slovenija je "The Rest" in se refevdalizira (Godina, 23. 3. 2015)

č) Izpustno ločilo (tropičje) se pojavi le v eni kolumni, in sicer v podnaslovu:

Odgovorni, spoštljivi, kooperativni, lojalni... (Godina, 30. 7. 2015)

... pa pridni in nategnjeni (Godina, 30. 7. 2015)

Zanimivi so naslovi in podnaslovi, kjer Godina z obnovitvami krši pravopisno pravilo o nerabi skladske pike v naslovih, s čimer da zapisanemu dodatno težo in potrditev ter poudari svoje ironično, včasih že sarkastično stališče:

Med istimi je istost. Ne enakopravnost. (Godina, 9. 3. 2015)

Slovenija. Sužnja Nemčije. Ponosna. (Godina, 23. 2. 2015)

Pol-pol. Jin-jang. (Godina, 30. 3. 2015)

Če bi imela denar, bi kupila Telekom. Prisežem. Pa ga žal nimam. (Godina, 13. 4. 2015)

Samolikvidacija države. Njen zaton in pokop. (Godina, 27. 4. 2015)

Ženska na čelu EU. Merklova. Mati. Samovoljni subjekt zunaj Zakona. (Godina, 16. 7. 2015)

Med publicizme mdr. sodi t. i. citatna sklicevalnost, ki se lahko nahaja na različnih mestih v strukturi.

- Podatek o viru v glavnem stavku; sledi predmetni odvisnik oz. citat:

Čeprav imajo te dni Slovenčki in Slovenčice polna usta Grkov in Grkinj. Enako kot slovenski politiki. [/] Oboji ugotavljajo, da si grški narod solidarnosti — vsaj slovenske — ne zasluži. (Godina, 23. 7. 2015)

Neka trgovka je povedala dobesedno takole: “Kdo je rekel, da danes živimo bolje? Ta je ali neprišteven ali pijan ali nadrogiran. Ali pa premlad, da bi sploh vedel, kako smo živeli leta 1991.” (Godina, 29. 6. 2015)

- Podatek o viru v odvisnem stavku:

Kot je namreč povedal Mičio Morišima, nobena država ne more napredovati, če ne spoštuje lastne zgodovine. (Godina, 4. 5. 2015)

- Podatek o viru kot vrinjeni stavek:

In da je, kot ugotavljajo tudi najvidnejši svetovni ekonomisti, prav to razlog za grško krizo. (Godina, 23. 7. 2015)

Najde se tudi navezovalna sklicevalnost, tj. sklicevanje na drugi vir z rabo členka *da*:

Bomo prodali. Smo obljubili. Da nas bo imela mama Merkel rada. Da bomo mož beseda. Da bo rekla, kako pridkani da smo. (Godina, 22. 6. 2015)

Pri sklicevalnih avtomatizmah glede na nezanesljivost o dogodku je nezanesljivost lahko izražena besedno (*bojda, menda, baje*) ali morfemsko (*naj bi + deležnik -l*).

- Primer besednega izražanja nezanesljivosti:

Na smetišču argumentov pa je bil tudi eden, ki je v resnici ključen: da namreč podjetja, ki jih vodijo ženske, poslušajo bolje od podjetij, ki jih vodijo moški. Menda zato, ker ženske odločitve sprejemajo bolj premišljeno. (Godina, 30. 3. 2015)

- Primer morfemskega izražanja nezanesljivosti:

Če preskočimo dejstvo, da nihče v resnici ne ve, kaj bi naj bil "moderni center", ostaja še bistveno večja nelagodnost: namreč nelagodnost ob lastni identiteti. (Godina, 16. 3. 2015)

Za poročevalski stil so značilni popravki z evfemizmi. Pri Godini naletimo na primere, kjer se nanaša na svoje prejšnje kolumne in tam zapisane izjave popravi oz. spremeni, vendar se ne spusti na raven olupševanja; uporabi pogovorno frazo, s katero se morda še bolj prikupi naslovniku:

Najprej moram vzeti nazaj dve stvari, ki sem ju zapisala prejšnjič: prvič, da smo z grškim referendumom dobili delujočo levo alternativo, in drugič, da smo s Ciprasom dobili novega voditelja evropske levice. (Godina, 16. 7. 2015)

Tipičnega navezovanje na okoliščine poročanja v kolumnah ni, saj se avtorici ne mudi poročati o sočasnem dogodku in ni dolžna podajati ali napovedovati popolnih poročil, kvečjemu se najdejo navezave na njene že obdelane teme, o katerih želi podrobneje ali ponovno pisati.

K naslovom lahko navežemo še besedilni nastop, tj. začetek samega besedila, ki se po Korošcu (1998) lahko odpre na šest načinov. Citatnega nastopa Godina v analiziranih kolumnah ne uporablja, najdemo po en vprašalni in vestiški primer, nekaj figurativnih in ugotovitvenih, večina pa je teznih nastopov.

Vestiški nastop dogodek časovno-prostorsko umesti:

Če bi imela denar, bi bila prejšnjo nedeljo v Atenah. (Godina, 2. 2. 2015)

Značilnosti čisto ugotovitvenega nastopa so »takojšnji nastop na sceno, poimenovanje vsebine sledečega besedila (tudi mimo naslova), nizka stopnja napovednosti, nastop brez kulise« (Korošec 1998: 236).

Tudi letos so me pred 8. marcem obletavale novinarki različnih medijev z vprašanjem, kaj mislim o enakopravnosti žensk. (Godina, 9. 3. 2015)

Začeti je treba tam, kjer sem končala zadnjič — pri refevdalizaciji družbe. (Godina, 23. 3. 2015)

V petek so me na predstavitvi moje knjige vprašali, ali sem prebrala odgovore na mojo zadnjo kolumno o ženski neumnosti. (Godina, 30. 3. 2015)

Da ne bo pomote: nikoli se v svojih pisanjih ne ukvarjam s posamezniki zato, da bi jih javno blatila ali sramotila. (Godina, 17. 2. 2015)

Tezni nastop je navadno splošni stavek z nizko stopnjo napovednosti:

Z mejami so težave. (Godina, 3. 3. 2015)

Bomo prodali. (Godina, 22. 6. 2015)

Najnevarnejši levičar na svetu ni več Žižek, ampak Varufakis. (10. 7. 2015)

Padli smo na zgodovinskem izpitu iz razumevanja tega, kaj je lastnina. (Godina, 27. 4. 2015)

Praznovanje prvih demokratičnih volitev je medijska, politična zmeda, nekonsistentnost slovenskega socialnega prostora. (Godina, 20. 4. 2015)

Ob državnih praznikih nam servirajo vedno isto verzijo falsificirane zgodovine. (Godina, 29. 6. 2015)

Postaviti se za Grčijo bi pomenilo ustvariti možnost upoštevanja interesov držav, ki so danes v podrejenem položaju. (Godina, 23. 2. 2015)

Veberkom je primer tega, kar se zgodi posamezniku, ki se upira interesom kapitalskega centra. (Godina, 13. 4. 2015)

Pravkar minuli prazniki so pokazali, kako so nove elite v zadnjih 25 letih lobotomizirale mlade Slovenke in Slovence. (Godina, 4. 5. 2015)

Temu subjektu ni mogoče oporekati. (Godina, 16. 7. 2015)

Namig Cerarju: funkciji moralnega filozofa in predsednika vlade sta nezdružljivi. (Godina, 30. 7. 2015)

Vprašalni nastop se začne z navadnim vprašalnim stavkom ali retoričnim vprašanjem. Pri Godini je v izbranem naboru gradiva uporabljen le enkrat.

Desnica ne bi bojkotirala proslave, če bi zmagali domobranci? (Godina, 11. 5. 2015)

Figurativni nastop lahko izkoristi katero koli figuro, najpogosteje metaforo.

Človeka je kar strah, kaj bo prinesel nov teden. (Godina, 16. 3. 2015)

V soboto sem imela spet opraviti s salonskimi feministkami. (Godina, 30. 3. 2015)

Nisem hotela več o tem pisati, toda plebiscitarni slovenski "ne" solidarnosti z Grčijo me je prisilil, da bom vseeno. (Godina, 23. 7. 2015)

Šegula (2016) je v svojem magistrskem delu izluščila temeljne značilnosti jezikovnega stila slovenske kolumne, sedaj potrjene tudi v kolumnah Vesne Vuk Godina. Avtorica piše o (aktualnih) družbenih temah s svojim pogledom na zakulisja dogajanj (upoštevati moramo, da so to bile lani aktualne teme, npr. ob referendumu o pravicah istospolnih parov pri nas, ob grškem referendumu, ob določenih potezah politikov). Svoja mnenja, argumente in ugotovitve podkrepi tudi z znanstveno literaturo ter sklicevanjem na slovenske in tuje avtoritete, kot so Jože P. Damijan, Žižek, Paul Krugman, Kernberg, Freud, Christopher Lasch. Miselna in čustvena komponenta sta opazni na več jezikovnih ravneh in pri argumentaciji. Piše v zbornem jeziku, ki ga popestrijo aktualizmi, od ekspresivnih izrazov do retoričnih figur, prevzete besede, metabesedilni elementi, publicizmi, parenteze in medbesedilnost. Kot za ostale kolumniste je tudi zanjo značilno kopičenje enako grajenih stavkov, paralelizem poleg na besedni ravni najdemo tudi na stavčni in povedni.

3.2 Skladenjskostilistična analiza izbrane kolumne

V nadaljevanju bo podrobneje obravnavana kolumna »Razumete, dame? Človeška neumnost je brezmejna, ženska pa še bolj.«, ki je bila objavljena 30. 3. 2015.³

³ Vsi nadaljnji primeri bodo iz navedene kolumne.

Že naslov napove, da se bo avtorica ukvarjala z družbeno tematiko. V besedilu, ki je njen odziv na sodelovanje v razpravi o položaju žensk v sodobni družbi, se kritično zoperstavi salonskim feministkam in njihovim prozornim namenom za nedomišljeno argumentacijo. Brutalno iskrena je v svojem prepričanju o ženski neumnosti, ki želi nadaljevati z reprodukcijo današnjega svetovnega kapitalističnega sistema in ne vidi (potencialnih) posledic svojih (morebitnih) odločitev.

Med pomenskimi razmerji najdemo predvsem protivno, naštevalno, pojasnjevalno in sklepalno, torej se pri ubesedovanju prepletajo opisovanje, utemeljevanje in razlaganje. Po Searlu lahko rečemo, da v besedilu prevladujejo reprezentativi. Predstavitev prepletanja vplivajske, predstavitvene in izrazne funkcije po Dularju najdemo že v naslovu in uvodnem kratkem odstavku:

Razumete, dame? Človeška neumnost je brezmejna, ženska pa še bolj. [/] V soboto sem imela spet opraviti s salonskimi feministkami. Strašno. Strašno. Strašno. Strašno. In še enkrat strašno.

Retorično vprašanje je apel naslovniku, hkrati pa po Toporišiču opravlja govornostikovno vlogo; petkratna ponovitev, kako strašno je bilo, je jasen signal sporočevalkine notranjosti, hkrati pa ima lepotno vlogo, saj obrača pozornost na jezikovne lastnosti zgradbe; časovna deiktična umestitev je povezava z resničnostjo, izjavo o neumnosti pa lahko beremo kot moto kolumne, zato dobi prikazovalno-razodevalno vlogo. Ob tem lahko omenimo še ekspresivni učinek, nastajajoč od prvega stavka dalje z rabo retoričnega vprašanja in provokativne izjave v interpunkcijskem naslovu (že samem stilno zaznamovanem zaradi rabe ločil), ki jima sledi figurativni besedilni nastop, v katerem je izbrana ekspresivna zveza *imeti opraviti*. Odstavek zaključí s ponavljanjem, petkratno stavčno ponovitvijo besede *strašno*, torej izrednim pretiravanjem, ki pa doseže učinek zanimanja za nadaljevanje.

Avtorica pri ubesedovanju praviloma upošteva najpomembnejše načelo besednega reda, členitev po aktualnosti. Temo razvija predvsem z linearno tematsko progresijo in s progresijo s stalno temo:

Zadeva je potekala po že znanem scenariju in ob uporabi že nešteto krat slišanih argumentov in "razmišljanj" o položaju žensk v sodobni družbi. [/] "Razmišljanjem" je sicer kronično

primanjkovalo kakršnegakoli razmisleka. Saj niso bila nič drugega kot ponavljanje uradne kapitalske ideologije o položaju žensk v današnji družbi. In o domačih nalogah, ki jih morajo še opraviti. Med katerimi sta — kot vemo — najpomembnejši urgentni nalogi, da bomo imeli polovico žensk v parlamentu in polovico žensk na vodilnih mestih.

Kohezivna sredstva, ki jih v odlomku uporablja za razvijanje tematske progresije, so: vezniška sredstva, glagolski čas (iz preteklika skladno z razvijanjem sporočila prek sedanjika v prihodnjik), popolna ponovitev (“razmišljanj” – “Razmišljanjem”), zaoblake (*Med katerimi*), elipsa (*Zadeva je potekala po že znanem scenariju in ob uporabi ...*), morfemsko navezovanje (“Razmišljanjem” – *niso bila*). V citiranem odstavku imamo tudi primere, kjer je z rabo narekovajev izražena posebna vrednost pomena besede, ki je poudarjena še z dodatno razlago, tj. besedno igro (“Razmišljanjem” je sicer kronično primanjkovalo kakršnegakoli razmisleka.), začinjeno s pridevnikom *kronično*, ki je v tem kontekstu rabljen prenovljeno, torej ekspresivno, in v bralcu vzbuja raznorazne asociacije. Poved je poleg tega primer enodelne glagolske stavčne strukture s smiselnim osebkom. Začetni posmehljivi ton besedne igre se nadaljuje v zaključni povedi, ki posnema politični diskurz (*urgentni nalogi*).

Posebnost njenega sloga je vedno znova izražanje pomenskih razmerij v ločenih strukturah; tako najdemo razbite stavčne strukture, kjer odvisnik strukturno osamosvoji, čeprav bi lahko uporabila podredje ali v zgornjem primeru pojasnjevalno priredje (*Saj niso bila nič drugega kot ponavljanje uradne kapitalske ideologije o položaju žensk v današnji družbi.*), in tudi osamosvojene nestavčne enakovredne dele (ki so pri njej potemtakem stavki). Primer osamosvojenih vezalnih delov (naštevaje) in oziralnega odvisnika:

Torej, da nas je v naravi pol-pol in da bi bilo treba temu naravnemu redu slediti tudi v družbi. V parlamentu. In podjetjih. Ki so seveda, kajpada, naravne ustanove.

V zgornjem odlomku najdemo precej primerov za členke, ki jih avtorica konstantno uporablja za izražanje svojega vrednotenja stvarnosti: povezovalni členek *torej*, modalna členka *seveda* in *kajpada*, poudarjalni členek *tudi*.

Posledica težnje po uporabi razbitih stavčnih struktur, ki omogoča izredne ekspresivne učinke, je v manjšem številu povedi z razvejenimi odvisniki. V obravnavani kolumni je od

oseminosemdesetih povedi le devetindvajset takšnih z odvisniki, večinoma predmetnimi, vzročnimi in prilastkovimi, najdejo pa se tudi dopustni in pogojni odvisnik ter pojasnjevalno priredje. Tovrstne daljše, bogatejše strukture so po navadi nosilke novih oz. bistvenih informacij, do katerih avtorica sočasno vzpostavi svoje razmerje implicitno ali eksplicitno. V ta namen izkorišča tudi zunanjo oblikovanost kolumne: različne velikosti pisave, krepkejši tisk, ostala grafična sredstva, kot so npr. navpične barvne črte ob izpostavljenih povedih. Primer uporabe posebnih oblikovnih možnosti je mdr. čisto zadnji odstavek, kjer je pisava enkrat večja kot v navadnih odstavkih in označena krepko, ob strani pa je rumena črta. Besedilo obsega provokativne povedi, skrajšane iz različnih odstavkov:

Kljub svinjarijam, ki so jih v zgodovini počeli, so bili med moškimi posamezniki, ki so zmogli kritično ovrednotiti te prakse. Ženskam pa ta sposobnost manjka. Da bi dojele, kaj dejansko počnejo.

Slika 2: Grafična oblikovanost zadnjega odstavka

V naslednjem primeru, zanimivem tudi zaradi osamosvojenih stavčnih struktur, za katere je značilen paralelizem na ravni zgradbe in parafraza po trojni formuli, je zasnova odstavka oblikovana kvaziznanstveno (*Sklep, Razlog*), kar je podkrepljeno z rabo sociološkega termina (*genderja*) in navajanjem zgodovinske avtoritete (*Marx*) z obravnavanega področja, a raba zaznamovanega slabšalnega izraza (*svinjarija*) ne dopušča utvar znanstvene distance, ampak bralca še intimneje poveže z avtorico, saj mu ta večplastno razodeva nekaj o sebi:

Sklep: resno razmišljam o spremembi spola. Vsaj genderja. [/] Razlog: kljub svinjarijam, ki so jih v zgodovini počeli, so moški med sabo našli posameznike, ki so zmogli kritično ovrednotiti te prakse. Jih postaviti pod vprašaj. Jih odgovorno reflektirati. Sodelovanje v reprodukciji kapitala in kapitalizma je tako reflektiral že Marx. In po njem številni drugi.

Godina v kolumnah redko izda eksplicitne informacije o svojem zasebnem življenju, v tej pa ndr. izvemo tudi, da je bila Južničeva študentka:

Ko sem bila še njegova študentka, je Južnič dejal, da je človeška neumnost brezmejna.

Posebni slogovni postopek, ki ga Breda Pogorelec omenja ob Tavčarjevem izročilu, je »v stavčnih zaključkih pogosto ponavljanje istega veznika ali celo istega stavčnega vzorca za njim v dveh zaporednih končnih stavkih« (2011: 75). V našem besedilu najdemo naslednji primer, kjer »[r]ezki učinek figure« (2011: 76) ni ublažen:

Če so podjetja, ki jih vodijo ženske, res uspešnejša, potem to pomeni, da bolje reproducirajo današnji svetovni kapitalistični sistem. Potem je to dokaz, da tega nikakor ne smemo storiti.

Omenjena je bila že dinamičnost tekstov, sposodili pa bi si lahko tudi izraz Brede Pogorelec »intenzivna zgradba«, to je učinkovanje »bodisi z močjo oblik, ki se ponavljajo v določenem redu, bodisi z močjo besedja« (2011: 60). Kolumne ob branju vsekakor delujejo intenzivno: enostavčne strukture, menjavanje kratkih in dolgih povedi, razbite strukture, izražanje mnenja brez zadržkov do politične korektnosti in raba retoričnih figur na vseh jezikoslovnih ravninah.

Enodelne neglagolske stavčne strukture najdemo na »strateških« položajih, kjer poudarijo poprej razvito tezo in zaostrijo ali zaokrožijo misel, predvsem na koncu odstavka, osamosvojeno v podnaslovu pa imajo enako napovedno vlogo. V obravnavani kolumni tako najdemo naslednje primere samostalniških struktur: *Jin-jang.; Reprodukcijski kapitalistični sistem; Mama Merkel; Pika.*; prislovne strukture so: *Strašno. Strašno. Strašno. Strašno. In še enkrat strašno.; Pol-pol.*; členkovna struktura: *Ali ne.; nedoločniške strukture: Za crknit.; Pozabiti. Ali negirati.*

Že iz tega skromnega nabora primerov je razvidna moč njenega besedja, dosežena s ponavljanji (*Strašno ...*), vulgarnim izrazom (*Za crknit*) in ironično rabo pomena besede (*Mama Merkel*). Slednjega slogovnega prijema so bile deležne tudi že omenjene »dame« v naslovu kolumne.

V naslednjem odstavku ironično delujejo kar tri dobredne ponovitve besedne zveze in sklepna delna ponovitev, dodatno pa še vrinjeni stavek:

No, resnici na ljubo moram reči, da se je med že znanimi argumenti našel tudi kak nov. Recimo tisti o jin-jang ravnovesju. Ki seveda spet dokazuje, da mora biti v parlamentu in na vodilnih mestih pol moških in pol žensk. Gre namreč za naravno jin-jang ravnovesje. Samo po logiki pol-pol bomo namreč jin-jang ravnovesje lahko dosegli. In imeli — predpostavljam — uspešna, uravnotežena jin-jang podjetja. [/] Za crknit.

V tem odstavku najdemo tudi primer enodelne glagolske stavčne strukture, kjer je predložni samostalniki ob glagolu v 3. os. ed.: *Gre namreč za naravno jin-jang ravnovesje*. Besedilo prežemajo pojmi taoizma, kitajske tradicionalne filozofije ravnovesja in naravnega reda. Avtorica nam z več sredstvi signalizira, da je skeptična do moderne zahodnjaške miselnosti in retorike, ki (to) duhovnost izkorišča kot argument. Svojo nenavdušenost, obotavljanje najprej posreduje z medmetom *no*, ki mu sledita stalna besedna zveza *resnici na ljubo* in naklonski glagol *morati* z nedoločnikom *reči*, ki ekspresivno izražata podkrepitev trditve. Zaključni s kratko pogovorno vulgarno frazo, ki služi kot jedrnat komentar in dodaten signal bralcu o avtoričinem neodobravajočem stališču do obravnavanega.

Metafore so redke, zato še bolj izstopajo, ko so uporabljene:

Na smetišču argumentov pa je bil tudi eden, ki je v resnici ključen: da namreč podjetja, ki jih vodijo ženske, poslušajo bolje od podjetij, ki jih vodijo moški. Menda zato, ker ženske odločitve sprejemajo bolj preiščeno.

Zadnja poved je primer časopisnega stilema, t. i. sklicevalnega avtomatizma glede na nezanesljivost o dogodku, kjer je nezanesljivost izražena s členkom *menda*.

V sledečem odstavku najdemo sama redkeje uporabljena stilistična sredstva, in sicer so to primera, anadiploza in neologizem:

V to se na tem mestu ne bom spuščala, saj za pomen omenjenega argumenta ni bistveno. Bistveno je, da žensko vodenje povečuje učinkovitost podjetij v današnjem kapitalizmu. To zagovornice pol-pol logike razumejo kot kronski dokaz, da je treba povečati število podjetij, ki jih vodijo ženske.

V sledečem odstavku, ki je nadaljevanje predhodnega, se nadaljuje nič kaj laskav pogled na salonske feministke, ki jim je s precejšnjim zadržkom (*eventualno*) priznana vsaj nekoliko inteligenca, (ne)prepričanost glede njihovih umskih sposobnosti pa odseva tudi iz

rabe pogovorne fraze *nesti komu do kod*. Že s pridevnikom *salonske* pa so te feministke negativno označene, saj salon vzbuja asociacije na uglajenost, izbranost, posedanje v lepo urejenem prostoru ipd., medtem ko ob feministkah pomislimo na proteste in borke, ki se ne bojijo spopada in malo umazanije.

Sama pa to dejstvo razumem drugače. Kot dokaz, da tega nikakor ne smemo storiti. In to zato, ker ženske s tem, da so njihova podjetja uspešnejša, bolje reproducirajo današnji svetovni kapitalistični sistem. Z vsem, kar prinaša. Ne samo z delovnimi mesti podjetij, ki jih vodijo. Do tod salonskim feministkam še nese. To eventualno še razumejo. Ampak tudi z vsem drugim, kar je za današnji svetovni kapitalizem značilno. In česar ni mogoče kar izbrisati. Pozabiti. Ali negirati.

Druga poved je primer eliptične stavčne strukture. Zanimiva posebnost, ki je posledica tendenc po kopičenju enostavnih povedi in razbijanju struktur v stavke ali povedi z ločeno propozicijo, je potreba po morebitnem vračanju nazaj pri branju, kajti povedi *Do tod salonskim feministkam še nese. To eventualno še razumejo.* tu opravljata funkcijo vrivka in bi bili običajno ločeni z dvodelnim pomišljajem od predhodne in sledeče povedi, ki se medsebojno pomensko povezujeta.

V naslednjem odstavku so retorične figure uporabljene zgoščeno ena za drugo: retoričnemu vprašanju sledi raba anafore, in to v povedi s predložnim samostalnikom ob glagolu v 3. os. ed., tej pa šest razbitih stavčnih struktur, ki so grajene po parih paralelno, torej po načelu trojne formule.

Razumete, dame? Za posledice gre. Za posledice, ki jih s svojim delovanjem, idejami in zahtevami proizvajate. Če to veste. Ali ne. Če to priznate. Ali ne. Če to poznate. Ali ne.

Omenili smo že, da je beseda *dama* v kontekstu te kolumne rabljena posmehljivo. Poleg tega učinka pa se tako v naslovu kot v zgornjem odlomku ponuja še več pomenov, ki jih bralec lahko zazna ali ne, tako npr. (sočutno) pomilovanje, ker se je pač treba sprijazniti z neprijetnimi dejstvi, ki sledijo (navidez) prijaznemu nagovoru.

Avtorica je mojstrica večplastnega izražanja svojega sporočila; s preprostim besediščem v treh kratkih enostavnih povedih vsakič znova poudari svojo nezainteresiranost in nezadovoljstvo nad dogodkom, o katerem piše. Najprej s poudarjalnim členkom *tudi*, ki se

navezuje na poprejšnjo pritožbo o nedomišljenih razmišljanjih, potrdi neizvirnost argumentacije. Tudi pridevnik *prežvečena* je zaznamovan poudarjalno in v tem kontekstu pomeni, da je bila argumentacija nezanimiva zaradi ponavljanja. Prislov *spet* že po *SSKJ* 'izraža, da kaj nastopi, se zgodi še enkrat po čem drugem iste vrste', torej gre za še eno ponovitev. Po vsem tem vemo, da je glagolnik *razglabljanje* rabljen ironično, predmet obravnave pa na svoj posebni pomen opozarja še z narekovaji:

Tudi argumentacija je bila že znana. In prežvečena. Spet smo poslušali razglabljanja o "naravnem redu stvari". Ta se je tokrat pojavil v različici, da bi moralo biti pol žensk na vodilnih mestih in v parlamentu (tudi) zato, ker nas je v naravi pol-pol.

Zanimiv je tudi osamljen primer uporabe katafore, ki doseže stilistični učinek s pričakovanjem razkritja napovedanega elementa:

Ženskam pa ta sposobnost očitno manjka. Da bi dojele, kaj dejansko počnejo. Da bi za to sprejele odgovornost. In da bi to prenehale početi.

Slogovna postopka v navedenem odlomku sta še anaforično ponavljanje zveze *da bi* ter strukturna osamosvojitve predmetnih odvisnikov, ki stojijo vsak v svoji povedi. Z zadnjim prijemom dobi sporočilo večjo eksplicitnost in ostrino.

4 SKLEP

V diplomski nalogi so predstavljeni osnovni pojmi in teoretična izhodišča jezikoslovne stilistične raziskave. Bistvo stila je izbor, ki se odvija na vsej jezikoslovnih ravninah. Poudarek je na skladenjskostilističnih sredstvih v posebni publicistični besedilni vrsti, kolumni. Ta novinarski žanr je po Košir (v: Šegula, 2016) interpretativne narave, od drugih vrst pa se loči po avtorjevem individualnem jezikovnem stilu, saj temelji na kultu njegove osebnosti.

Obravnavane so bile kolumne Vesne Vuk Godina, ene najbolj znanih, strokovno podkovanih in branih družbenih kritičark pri nas. Njena močna osebnost se razodeva skozi pisanje brez dlake na jeziku o socialnih, političnih, moralnih in splošnih družbenih vprašanjih, aktualnih aferah na teh področjih in v njihovih brezkompromisnih analizah.

Za njen slog pisanja je značilno nizanje številnih kratkih stavkov, ki jih po navadi po načelu paralelizma oblikuje z uporabo katere izmed vrst iteracij. Najpogosteje uporablja anafore, kjer se v vlogi ponovljenih besed navadno znajdejo predložne in vezniške besede, ali epifore, kjer večinoma nastopijo samostalniške besede. Ti kratki stavki lahko tvorijo po cel odstavek, nato pa jim sledi poved z zapleteno skladnjo, priredji, podredji, vrivki, ki upočasni dinamičnost in čustveno komponento skladnje prevesi v razumsko. Uporablja vse tipe enodelnih neglagolskih stavčnih struktur (razen zvalniških), med enodelnimi glagolskimi pa prevladujejo enovalentne strukture povedka s t. i. logičnim osebkom v dajalniku. Težnjo po kratkih, slogovno bogatih stavkih uresničuje tudi z uporabo elipse, predvsem povedka, drugi stavki z okrnjeno zgradbo in polstavki pa so redkejši. Pri dvodelnih stavčnih strukturah zasledimo največ dvovalentnih struktur s predmetom v tožilniku oz. v roditelju v zanikanih povedih. Bistvena skladenjskostilistična značilnost njenega pisanja so razbite stavčne strukture, ki bi lahko bile podredja in priredja, a stojijo osamosvojeno in zaradi pogoste zaporedne rabe stopnjujejo dinamičnost, napetost oz. ustvarijo želeno ekspresivno vzdušje, predvsem odklonilno, negativno, ironično.

Tematska progresija v kolumnah poteka linearno, s stalno temo ali z razčlenjeno remo. Členitev po aktualnosti načeloma upošteva, občasno pa krši, da z »disonanco« še dodatno opozori na kakšno točko v svojem razmišljanju.

Kolumne bralca pritegnejo že z vizualno, grafično oblikovanimi naslovi in podnaslovi, ki poleg tega vzbujajo pozornost tudi s pogosto interpunkcijskostjo. Največ sta je deležna

vprašaj in klicaj, ker gre pri vprašaju takoj za bodisi pravo bodisi retorično vprašanje, pri klicaju pa za vzklično poved. Sledi dvopičje, izrazito napovedno ločilo, ki ga Godina izrablja za učinkovite obnovitvene naslove. Parni ločili sta oklepaj in narekovaj, ki zaznamujeta poseben pomen ali položaj označene besede oz. besedne zveze. Izpustno ločilo, ki ga avtorica uporabi le v eni kolumni, in še to v podnaslovu, je tropičje. Tudi zamolka, ki ga navadno označuje tropičje, ni v njenem repertoarju retoričnih figur. Posebnost pri naslovih so tisti s piko, ki kršijo pravopisno pravilo o nerabi skladenjske pike v naslovih, a s tem še dodatno potrdijo že tako resnobno izjavo.

Pregledani so bili tudi besedilni nastopi, tj. začetki samega besedila, ki se lahko po Korošču (1998) realizirajo na šest načinov. Godina ne uporablja citatnega nastopa, prevladujejo pa tezni nastopi, ki imajo nizko stopnjo napovednosti, a so za kolumnistko primerni, ker ji dovoljujejo različne načine izpeljevanja sporočila.

Med publicizmi, ki jih avtorica uporablja, so t. i. citatna sklicevalnost (kjer se podatek o viru lahko nahaja na različnih mestih v povedi), navezovalna sklicevalnost in sklicevalni avtomatizmi, izraženi bodisi besedno (z besedo *menda*) bodisi morfemsko (*naj bi + deležnik -l*).

Stilistična sredstva aktualizacije v besedilih so poleg retoričnih figur – tj. anafore, epifore, anadiploze, geminacije, epanalepsisa, stopnjevanja, hiperbole, asindetona, polisindetona, eksklamacije, parenteze, antiteze, retoričnega vprašanja, paralelizma, ironije in aluzije – še frazemi, metafore, metonimije, sinekdohe, poosebitve, žargonizmi, ekspresivne besede, vulgarizmi, apostrofe in neologizmi.

5 POVZETEK

Diplomska naloga predstavi teoretično opredelitev pojmov stil, jezikoslovna stilistika, publicistični stil, kolumna ter osnove besediloslovje in stilistične analize. V praktičnem delu sledi skladenjskostilistična analiza dvajsetih kolumn Vesne Vuk Godina.

Za avtorico je značilna raba kratkih stavčnih struktur, predvsem enodelnih neglagolskih stavkov in eliptičnih tvorb, v besedilu uporabljenih po načelu paralelizma. Bistven skladenjski stilem so razbite stavčne strukture, ki bi lahko bile podrednja in prirednja, a stojijo osamosvojeno in zaradi pogoste zaporedne rabe stopnjujejo dinamičnost. Čustveno skladnjo kratkih stavkov, ki lahko tvorijo cel odstavek, prekinjajo in prepletajo večstavčne povedi z zapletenejšo miselno skladnjo, izhajajočo iz podredij, priredij in vrinjenih stavkov.

Naslovi in podnaslovi so pogosto interpunkcijski in pozornost najbolj pritegnejo tisti z vprašaji in klicaji; sledi dvopičje, izrazito napovedno ločilo, ki ga Godina izrablja za učinkovite obnovitvene naslove. Parni ločili sta oklepaj in narekovaj, ki zaznamujeta poseben pomen ali položaj označene besede oz. besedne zveze. Posebnost pri naslovih so tisti s piko, ki kršijo pravopisno pravilo o nerabi skladenjske pike v naslovih, a s tem še dodajo težo izjavi. Med besedilnimi nastopi, tj. začetki samega besedila, prevladujejo tezni nastopi, ki imajo nizko stopnjo napovednosti, a so za kolumnistko primerni, saj ji dovoljujejo različne načine izpeljevanja sporočila.

Med publicizmi, ki jih avtorica uporablja, so t. i. citatna sklicevalnost (pri čemer se podatek o viru lahko nahaja na različnih mestih v povedi), navezovalna sklicevalnost in sklicevalni avtomatizmi, izraženi bodisi besedno (z besedo *menda*) bodisi morfemsko (*naj bi + deležnik -l*).

Stilistična sredstva aktualizacije v besedilih so iteracije, stopnjevanja, hiperbole, asindeton, polisindeton, eksklamacije, parenteze, antiteze, retorična vprašanja, paralelizmi, ironije, aluzije, frazemi, metafore, metonimije, sinekdohe, poosebitve, žargonizmi, ekspresivne besede, vulgarizmi, apostrofe in neologizmi.

6 LITERATURA IN VIRI

6.1 Osnovna literatura

Bajt, Drago (1993): *Pišem, torej sem. Priročnik za pisanje*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.

Beaugrande, Robert Alain de, Wolfgang Ulrich Dressler, Aleksandra Derganc, Tjaša Miklič (1992): *Uvod v besediloslovje*. Ljubljana: Park.

Hudej, Sonja (1994): *Šolske ure besediloslovja. Temeljni pojmi besediloslovja in jezikoslovne (lingvistične) analize besedila*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Juvan, Marko (2006): *Literarna veda v rekonstrukciji. Uvod v sodobni študij literature*. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura.

Kalin Golob, Monika (2003): *H koreninam slovenskega poročevalskega stila*. Ljubljana: Jutro.

Korošec, Tomo (1994): O stilu in stilistiki slovenskega poročevalstva. Orožen, M. (ur.) *XXX. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. 27. 6.–16. 7. 1994. *Zbornik predavanj*. Ljubljana: Seminar slovenskega jezika, literature in kulture pri oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete. 287–297.

Korošec, Tomo (1998): *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.

Korošec, Tomo (2005): *Jezik in stil oglaševanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Kos, Janko (1994): *Očrt literarne teorije*. Ljubljana: DZS.

Kranjc, Simona (2004): Besedni red, usvajanje prvega in učenje drugega/tujega jezika. *Jezik in slovstvo* 49/3–4. [145]–157.

Kranjc, Simona in Andreja Žele (2004): Tipologija stavčnih vzorcev v slovenščini. Łucków, Iwony, Sokołowskiego, Jana (ur.) *Wyraz i zdanie w językach słowiańskich. Opis, konfrontacja, przekład*. 4. *Acta Universitatis Wratislaviensis; no 2611. Slavica Wratislaviensia*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. [121]–142.

Kunst Gnamuš, Olga (1986): *Razumevanje in tvorjenje besedila. Poskus pragmatične razčlenbe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Kuster, Helena (2013): *Izbrane teme iz besediloslovja, stilistike in pragmatike slovenskega jezika*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Pogorelec, Breda (2011): *Stilistika slovenskega knjižnega jezika: jezikoslovni spisi II*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Spletna stran RTV Slovenija. <http://www.rtv slo.si/avtoportret/nasigostje.php/>. (Dostop 22. 7. 2016)

Toporišič, Jože (1992): *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Toporišič, Jože (2000): *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.

Toporišič, Jože (2008): *Stilnost in zvrstnost*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Unuk, Drago (2013): Stilizacija. Haramija, D. et al. (ur.) *Revija za elementarno izobraževanje*. 2–3. 115–139.

6.2 Viri

Godina, Vesna (2015): Bravo, Grki! Evropa in EU sta dobili delujočo levo alternativo. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/725?bravo-grki-evropa-in-eu-sta-dobili-delujoco-levo-alternativo> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Če bi imela denar, bi kupila Telekom. Prisežem. Pa ga žal nimam. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/509?ce-bi-imela-denar-bi-kupila-telekom-prisezem-pa-ga-zal-nimam> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Čestitka frustriranim salonskim feministkam za 8. marec. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/428?cestitka-frustriranim-salonskim-feministkam-za-8-marec> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Grki so za Slovence Židje. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/761?grki-so-za-slovence-zidje> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Kaj bi se morali naučiti od neprodaje Telekoma, pa se najverjetneje nismo. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/675?kaj-bi-se-morali-nauciti-od-neprodaje-telekoma-pa-se-najverjetneje-nismo> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Lepe homo in hetero vasi se lepo kregajo. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/447?lepe-homo-in-hetero-vasi-se-lepo-kregajo> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Pogoj za demokracijo je poneumljanje. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/573?pogoj-za-demokracijo-je-poneumljanje> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Praznovati bi morali 1.500-, ne pa 25-letnico prvih demokratičnih volitev. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/526?praznovati-bi-morali-1500-ne-25-letnico-prvih-demokracicnih-volitev> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Razumete, dame? Človeška neumnost je brezmejna, ženska pa še bolj. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/476?razumete-dame-cloveska-neumnost-je-brezmejna-zenska-pa-se-bolj> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Samolikvidacija države. Njen zaton in pokop. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/544?samolikvidacija-drzave-njen-zaton-in-pokop> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Seveda ne berem vaših odgovorov in komentarjev. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/493?seveda-ne-berem-vasih-odgovorov-in-komentarjev> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Slovenija je »The Rest« in se refevdalizira. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/460?slovenija-je-the-rest-in-se-refevdalizira> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Slovenija je kolonija ne samo Združenih držav Amerike, temveč tudi Hrvaške. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/777?slovenija-je-kolonija-ne-samo-zdruzenih-drzav-nemcije-temvec-tudi-hrvaske> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Slovenija. Sužnja Nemčije. Ponosna. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/392?=-slovenija-suznja-nemcije-ponosna> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Socialno-kulturni spol vrlega Pahorja. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/368?=-socialno-kulturni-spol-vrlega-pahorja> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Sprava postaja sinonim za moralni kolaps. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/698?=-sprava-postaja-sinonim-za-moralni-kolaps> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Uboga Nemčija! Ubogi Janša! Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/414?=-uboga-nemcija-ubogi-jansa> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Za hlapce rojeni 27. aprila, za hlapce vzgojeni 1. maja. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/560?=-za-hlapce-rojeni-27-aprila-za-hlapce-vzgojeni-1-maja> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Zmago Sirize razumem kot našo zmago, zmago neoneokolonij. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/308?=-zmago-sirize-razumem-kot-naso-zmago-zmago-neoneokolonij> (Dostop: 15. 7. 2016).

Godina, Vesna (2015): Ženska na čelu EU. Merklova. Mati. Samovoljni subjekt zunaj Zakona. Spletna revija *Fokuspokus*. URL: <https://fokuspokus.si/article/742?=-zenska-na-celu-eu-merklova-mati-samovoljni-subjekt-zunaj-zakona> (Dostop: 15. 7. 2016).

7 SEZNAM PRILOG

7.1 Priloga 1

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 29. 9. 2016

Alenka Miler

7.2 Priloga 2

Izjava kandidatke

Spodaj podpisana Alenka Miler izjavljam, da je besedilo diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem (ustrezno obkrožiti)

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum: 29. 9. 2016

Podpis kandidatke: